

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ, ΑΡΧΕΙΑ, ΜΟΥΣΕΙΑ»**

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Διπλωματική Εργασία

**Η Βιβλιοθήκη ως χώρος: Αποτίμηση των προτιμήσεων
των χρηστών**

Ανδρεάκου Ζαχαρούλα (ΑΜ: 206682014)

Επιβλέπουσα: Βραϊμάκη Ευτυχία

Επιτροπή Εξέτασης

1. Ονοματεπώνυμο

2. Ονοματεπώνυμο

3. Ονοματεπώνυμο

Δήλωση συγγραφέα μεταπτυχιακής εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Ανδρεάκου Ζαχαρούλα του Γεωργίου, με αριθμό μητρώου 206682014, φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία» του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Δεν επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου.

Η Δηλούσα

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Καταρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές του συγκεκριμένου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών για την ευκαιρία που μου έδωσαν να το παρακολουθήσω και για τις γνώσεις που μου προσέφεραν. Ιδιαίτερος θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα Βραϊμάκη Ευτυχία για την άρτια καθοδήγησή της, την κατανόηση και την άψογη συνεργασία μας κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Επιπλέον, ευχαριστώ όσους ανταποκρίθηκαν στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας καθώς χωρίς την συμμετοχή τους δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί το ερευνητικό τμήμα.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε συγγενείς και φίλους για την υπομονή τους και την συμπαράστασή τους.

Ιανουάριος 2023

Ανδρεάκου Ζαχαρούλα

Περίληψη στα ελληνικά

Διαχρονικά οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες αποτελούν ένα πολύ σημαντικό εργαλείο, αναφορικά με την προσφορά γνώσεων και εξειδικευμένων πληροφοριών στο προσωπικό και τους φοιτητές των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Από την άλλη μεριά, οι σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες και το Διαδίκτυο άσκησαν μεγάλη επιρροή στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, δίνοντας τη δυνατότητα στους χρήστες να έχουν εξ αποστάσεως πρόσβαση στις συλλογές τους, απομακρύνοντάς τους παράλληλα από τον φυσικό τους χώρο. Στο πλαίσιο αυτό, στόχος της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει την άποψη των φοιτητών για τον φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης και να συγκεντρώσει τις προτάσεις βελτίωσής τους. Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων διενεργήθηκε μια διαδικτυακή έρευνα επισκόπησης απόψεων στη φοιτητική κοινότητα του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ΠΑΔΑ). Συνολικά, συγκεντρώθηκαν 303 ερωτηματολόγια κατάλληλα για στατιστική ανάλυση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υφίσταται ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό φυσικής παρουσίας των φοιτητών στους χώρους των τριών βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ. Πάντως, οι γυναίκες φαίνεται να επισκέπτονται τις βιβλιοθήκες συχνότερα σε σύγκριση με τους άνδρες και παράλληλα να δίνουν υψηλότερη βαθμολογία σε αυτές. Ωστόσο, φαίνεται, πως η βιβλιοθήκη δεν παύει να θεωρείται ο πλέον κατάλληλος χώρος, όπου οι φοιτητές μπορούν να μελετήσουν ήρεμα και να κάνουν ομαδικές ή ατομικές εργασίες. Επίσης, οι φοιτητές δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε ζητήματα, όπως η αισθητική και η άνεση του εσωτερικού χώρου των βιβλιοθηκών, όπου μελετούν, ο κατάλληλος φωτισμός, αλλά και η διαρρύθμιση και η άνεση των επίπλων, οι συνθήκες θερμοκρασίας και εξαερισμού των χώρων αλλά και απουσίας θορύβων, δηλαδή να υπάρχει ένα ήρεμο περιβάλλον μελέτης μες στη βιβλιοθήκη. Εν γένει μάλιστα, μέσω των απαντήσεών τους είναι σαφές, πως κρίνουν αρκετά θετικά όλες αυτές τις συνθήκες, αναφορικά με την ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη του πανεπιστημιακού ιδρύματος που εξετάζεται στην έρευνά μας και προτείνουν βελτιώσεις.

Λέξεις κλειδιά: Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, φυσικός χώρος, ικανοποίηση χρηστών, ποσοτική έρευνα

Περίληψη στα αγγλικά

Overtime, academic libraries have played a pivotal role in tertiary education, providing specialized collections and services that support research and the educational process. However, the advent of the Internet and the wide use digital technologies has affected the way users access library collections and services, drawing them away from the physical to the digital space of libraries. In this context, the aim of the current study was to investigate students' views and improvement suggestions about the physical space of academic libraries. To this end, an internet survey was conducted among the student community of the University of West Attica (UNIWA). Overall, 303 responses were collected that were suitable for statistical analysis. The results indicated that there is a quite low visitation rate at all three UNIWA libraries. Regarding gender, female students visit libraries more often and rate physical spaces higher than male students. At the same time, it seems that the library is still considered the most suitable place for both self-study and collaborative work. Also, the students place particular importance to issues such as the aesthetics and comfort of the interior of the libraries where they study, the appropriate lighting, but also the layout and comfort of the furniture, the temperature and ventilation conditions of the spaces as well as the absence of noise, that is, to have a calm study environment in the library. In general, students evaluate positively the aforementioned characteristics of the UNIWA academic libraries and provide suggestions for their further improvement.

Keywords: Academic libraries, physical space, user satisfaction, quantitative research

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ	II
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	III
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ – ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	IV
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	V
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	VI
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	VII
ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	IX
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	X
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 ΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	1
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	2
1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	3
2.1 ΟΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΩΣ ΘΕΣΜΟΣ	3
2.2 ΟΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ – ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	4
2.2.1 Σύντομη ιστορία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών	4
2.2.2 Ρόλος και προοπτικές των βιβλιοθηκών	10
2.3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	11
2.3.1 Υπηρεσίες Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών	13
2.4 Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΩΣ ΦΥΣΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	16
2.5 Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	31
3.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ	31
3.2 ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	32
3.3 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ	33
3.4 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ	35
4.1 ΒΑΘΜΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΔΑ	35
4.2 ΛΟΓΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΔΑ	39
4.3 ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	40

4.4	ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΒΑΣΕΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ	43
4.5	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		54
5.1	ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	54
5.2	ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ	56
5.3	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		58
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι :ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ		63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Η ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΗΘΙΚΗΣ & ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ		68

Πίνακας γραφημάτων

Γράφημα 1. Χρήση Βιβλιοθηκών ΠΑΔΑ	35
Γράφημα 2. Συχνότητα επίσκεψης στη βιβλιοθήκη	36
Γράφημα 3. Ώρες επίσκεψης στη Βιβλιοθήκη	37
Γράφημα 4. Χρόνος παραμονής στη Βιβλιοθήκη.....	38
Γράφημα 5. Συνολική αποτίμηση των χώρων της Βιβλιοθήκης	42

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1. Δημογραφικά συμμετεχόντων.....	32
Πίνακας 2. Πηγές ερωτήσεων	34
Πίνακας 3. Λόγοι χρήσης βιβλιοθήκης.....	39
Πίνακας 4. Αξιολόγηση φυσικού χώρου Βιβλιοθήκης.....	40
Πίνακας 5. Διαπινακοποίηση συνολικής αποτίμησης χώρων με τη μεταβλητή φύλο.....	43
Πίνακας 6. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή το «φύλο»	44
Πίνακας 7. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «συχνότητα επίσκεψης της βιβλιοθήκης» ανάλογα με το «φύλο» τους	44
Πίνακας 8. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «χρόνος χρήσης του χώρου της βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή «φύλο».....	44
Πίνακας 9. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «ώρες επίσκεψης της βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή «φύλο».....	45
Πίνακας 10. Συσχέτιση εξαρτημένης μεταβλητής «συνολική βαθμολογία» με τη ανεξάρτητη μεταβλητή «ιδιότητα».....	45
Πίνακας 11. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις ανάλογα με την «ιδιότητα» των συμμετεχόντων στην βαθμολογία	46
Πίνακας 12. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «ιδιότητα»	46
Πίνακας 13. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «ώρες επίσκεψης της βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή «ιδιότητα».....	47
Πίνακας 14. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «σχολή φοίτησης».....	47
Πίνακας 15. Symmetric Measures με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «σχολή φοίτησης».....	47
Πίνακας 16. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»	48
Πίνακας 17. Symmetric Measures με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»	48
Πίνακας 18. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συχνότητα επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»	49

Πίνακας 19. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «ώρες επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»	49
Πίνακας 20. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «χρόνος παραμονής στην βιβλιοθήκης και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»	49
Πίνακας 21. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών»	50
Πίνακας 22. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «συχνότητα επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών»	50
Πίνακας 23. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «ώρες επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών»	51
Πίνακας 24. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «χρόνος παραμονής στην βιβλιοθήκη» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών».....	51
Πίνακας 25. Προτάσεις Βελτίωσης.....	52

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

1.1 Το κίνητρο της έρευνας

Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και οι αρχειακοί οργανισμοί είναι εξαρχής βασικοί φορείς πολιτισμού διότι εξασφαλίζουν την αέναη και διαχρονική διατήρηση της γνώσης μέσω των διαφόρων τεκμηρίων που έχουν στην κατοχή τους. Κάτι τέτοιο συμβαίνει και στη σύγχρονη εποχή και αφορά όλα τα είδη βιβλιοθηκών, συμπεριλαμβανομένων και των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, οι οποίες συνιστούν βασικούς πυρήνες λειτουργίας των πανεπιστημίων. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες μάλιστα συμβάλλουν με καθοριστικό τρόπο στην έρευνα και συνακόλουθα στην παραγωγή και διάδοση της γνώσης..

Με την ταχύτατη ανάπτυξη της τεχνολογίας, η διαδικασία παροχής υπηρεσιών και επικοινωνίας με το κοινό μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης έχει διαφοροποιηθεί ριζικά σε σχέση με το παρελθόν. Δεν είναι τυχαίο το ότι στους κόλπους όλων σχεδόν των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, στην εποχή μας, είναι κυρίαρχη η ψηφιακή παρουσία μέσω των συλλογών ηλεκτρονικών τεκμηρίων για παράδειγμα, ή μέσα από την λειτουργία ως κέντρων πληροφόρησης διαφόρων διαδικτυακών τόπων. Ο ψηφιακός αυτός μετασχηματισμός ήρθε σαν απάντηση στην ολοένα αυξανόμενη απαίτηση του κοινού των βιβλιοθηκών για παροχή της πρόσβασης σε υλικό και υπηρεσίες μέσω του διαδικτύου, η οποία έχει μηδαμινούς χρονικούς και τοπικούς περιορισμούς. Οπότε εύλογα δημιουργούνται τα ακόλουθα ερωτήματα. Γιατί οι χρήστες να προτιμήσουν να επισκεφθούν μια βιβλιοθήκη αντί να χρησιμοποιήσουν τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, (είτε των βιβλιοθηκών ή άλλων οργανισμών πληροφόρησης) που είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς; Πώς οι βιβλιοθήκες θα διατηρήσουν το κοινό τους και θα προσελκύσουν και άλλους χρήστες; Άρα, είναι επιτακτική ανάγκη να αναπροσαρμοστεί ο ρόλος των βιβλιοθηκών και από χώρο πληροφόρησης και παροχής υπηρεσιών να μετατραπεί σε χώρο συλλογικής μάθησης και αλληλεπίδρασης των φοιτητών. Για να επιτύχει κάτι τέτοιο, θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψιν οι σχετικές απόψεις των χρηστών των βιβλιοθηκών.

Το κίνητρο για αυτήν την έρευνα είναι άμεσα συνδεδεμένο με την διαχρονική σημασία που έχουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες για την πανεπιστημιακή κοινότητα, αλλά κατ' επέκταση και για την ευρύτερη κοινωνία. Στην εποχή του διαδικτύου και των ψηφιακών τεχνολογιών που μας κατακλύζουν, θα είχε αξιοσημείωτο ενδιαφέρον να δούμε την Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη ως φυσικό χώρο και να μελετήσουμε τον αντίκτυπο που έχει στους φοιτητές.

Επιπλέον, το κίνητρο εδώ συνδέεται και με την προοπτική της επισήμανσης μιας σειράς παραμέτρων, ως προς την καλύτερη δυνατή οργάνωση του εσωτερικού χώρου των βιβλιοθηκών, προκειμένου οι τελευταίες να μπορούν να προσελκύουν όσο το δυνατόν περισσότερο κοινό.

1.2 Σκοπός και στόχοι

Στο πλαίσιο της παρούσης μεταπτυχιακής διατριβής στόχος είναι η αποτίμηση των απόψεων των χρηστών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών για τον φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης. Συγκεκριμένα επελέγη η μελέτη να επικεντρωθεί στις φοιτήτριες και τους φοιτητές όλων των κύκλων σπουδών, οι οποίοι κατά κανόνα αποτελούν και την πολυπληθέστερη ομάδα από την εξυπηρετούμενη κοινότητα των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Για τον σκοπό αυτόν τέθηκε μια σειρά ερευνητικών ερωτημάτων που προσδιορίζουν και τους επιμέρους στόχους της έρευνας: α) Κατά πόσο οι φοιτητές βασίζονται στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, αναφορικά με την διαδικασία της συλλογής στοιχείων, γνώσεων και πληροφοριών για τις σπουδές τους, τις εργασίες τους κ.λπ., β) ποιες υπηρεσίες χρησιμοποιούν εντός της βιβλιοθήκης, γ) τι πιστεύουν σχετικά με τους φυσικούς χώρους των βιβλιοθηκών, δ) τι προτείνουν για τη βελτίωση των υπηρεσιών καθώς και των φυσικών χώρων των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

1.3 Διάρθρωση της εργασίας

Αναφορικά με το ζήτημα της διάρθρωσης της, η εργασία στο θεωρητικό της τμήμα (Κεφάλαιο 2) περιλαμβάνει μια αναφορά στον ρόλο και τη σημασία των βιβλιοθηκών, γενικότερα, καθώς και των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, ειδικότερα. Στη συνέχεια παρατίθενται τα αποτελέσματα διαφόρων ερευνών σχετικά με τις απόψεις χρηστών για διάφορες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής επισκόπησης ολοκληρώνεται με μια σύντομη παρουσίαση των βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Στο Κεφάλαιο 3 παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία της παρούσας έρευνας, ενώ στο Κεφάλαιο 4 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν. Τέλος, στο Κεφάλαιο 5 περιλαμβάνονται τα συμπεράσματα, η ανασκόπηση στόχων και αποτελεσμάτων, οι πρακτικές προεκτάσεις της έρευνας, καθώς και οι περιορισμοί της.

Κεφάλαιο 2. Ρόλος και ιστορία των βιβλιοθηκών

2.1 Οι βιβλιοθήκες ως θεσμός

Οι βιβλιοθήκες ως θεσμός, μες στο χρόνο, φυσικά θα μπορούσαν να θεωρηθούν άμεσα συνδεδεμένες με την ίδια την έννοια περί «πολιτισμού». Μια έννοια δηλαδή που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το σύνολο των διαφόρων υλικών και πνευματικών επιτευγμάτων της ανθρωπότητας στην διάρκεια της ιστορίας. Αυτό υποδηλώνει εξάλλου και το ότι ο θεσμός των βιβλιοθηκών διαχρονικά είχε υποδηλώσει και την άμεση σύνδεση με τα συστήματα αξιών και ιδεών που μπορεί να αναπτύσσει μια κοινωνία. Με άλλα λόγια, μέσω του θεσμού των βιβλιοθηκών αποτυπώνονται οι στάσεις και αντιλήψεις ενός λαού, οι παραδόσεις, η γενική και άτυπη παιδεία του, όπως επίσης και τα διάφορα βιώματά του στο πέρασμα των αιώνων (Μπαμπινιώτης, 2005).

Οι βιβλιοθήκες εδώ και χιλιάδες χρόνια επίσης έχουν αποτελέσει βασικά τεκμήρια και στοιχεία του πολιτισμού μέσα από τον οποίο αντικατοπτρίζεται η κουλτούρα μιας κοινωνίας. Και αυτό, δεδομένου, ότι αποτελούν τους χώρους, στους οποίους υφίσταται η διαφύλαξη της συσσωρευμένης μνήμης, αλλά και της αλήθειας του παρελθόντος. Αυτή η μνήμη και αλήθεια μέσω των βιβλιοθηκών άλλωστε, μεταφέρεται από γενιά σε γενιά, στο παρόν και το μέλλον. Μέσω της συγκεκριμένης τους ιδιότητας άλλωστε, οι βιβλιοθήκες επρόκειτο να αποτελέσουν βασικό γνώρισμα και συνισταμένη ως προς την πολιτιστική παρακαταθήκη διαφόρων λαών (Λιόντης, 1996).

Σύμφωνα με την διακήρυξη της IFLA/ UNESCO (1994), οι βιβλιοθήκες είναι για τις διάφορες τοπικές κοινωνίες, τοπικές πύλες στη γνώση που παρέχουν. Μια γνώση, η οποία μπορεί να είναι συνδεδεμένη με την δια βίου μάθηση καθώς και με την ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων και την πολιτιστική ανάπτυξη διαφόρων ομάδων του πληθυσμού ή και του κάθε μεμονωμένου ατόμου αντίστοιχα.

Οι βιβλιοθήκες συγχρόνως όμως, μπορούν να θεωρηθούν πως αποτελούν και ζωντανά ιδρύματα διαμέσου των οποίων μπορεί να επιτευχθεί η δημοκρατική αγωγή των μελών μιας κοινωνίας. Αυτό σημαίνει την ιδιαίτερη προσφορά των βιβλιοθηκών, ως προς την εξάσκηση και ανάδειξη της κριτικής σκέψης του κάθε πολίτη, με γνώμονα στη συνέχεια την ενεργή συμμετοχή του στις διάφορες κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες της κοινωνίας στην οποία ζει. Κάτι τέτοιο είναι ενδεικτικό κι ως προς τον πολιτικό και κοινωνικό ρόλο που μπορεί να έχει διαχρονικά μια βιβλιοθήκη εντός μιας κοινωνίας. Ρόλο που όμως μπορεί να θεωρηθεί ταυτόχρονα συνυφασμένος και με την οικονομική και την πνευματική ανάπτυξη ενός λαού.

Φυσικά εδώ μια κεντρική προϋπόθεση δεν παύει να είναι το ότι οι βιβλιοθήκες δεν είναι χώροι αποθήκευσης βιβλίων, αλλά χώροι διαβάσματος και «κατανάλωσης» τους (Κοκκίνης, 1981).

Στις μέρες μας, ίσως λόγω και της ανάδυσης των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών, τείνει να υφίσταται περισσότερο αναφορά στην βιβλιοθήκη ως ένα είδος υπηρεσίας πληροφόρησης. Μιας υπηρεσίας που εξυπηρετεί το σύνολο της σύγχρονης κοινωνίας. Κι αυτό, καθώς μέσα από αυτήν την αποθήκευση στοιχείων και πληροφοριών, παράλληλα, υφίσταται και η διατήρηση της ίδιας της ανθρώπινης μνήμης, όπως επίσης και η διαδικασία της συνεχούς ανατροφοδότησης ως προς την ανάπτυξη των ανθρώπινων κοινωνιών σε πολλαπλά επίπεδα, όπως αυτά των επιστημών και της τεχνολογίας, της εκπαίδευσης, της υγείας, της πολιτικής ζωής και οργάνωσης κ.λπ. (Byrne, 2005).

2.2 Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες – Ιστορία και προοπτικές

2.2.1 Σύντομη ιστορία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Ως ακαδημαϊκή ορίζεται εκείνη η βιβλιοθήκη που είναι προσαρτημένη σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εξυπηρετεί δύο συμπληρωματικούς σκοπούς: την υποστήριξη του προγράμματος σπουδών και της έρευνας του διδακτικού προσωπικού, όπως επίσης και την υποστήριξη του προγράμματος σπουδών και της έρευνας των φοιτητών του πανεπιστημίου.

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν την τάση να εστιάζουν σε μεγάλο βαθμό στην διαδικασία της ανάπτυξης συλλογών βιβλίων. Σε αυτό το σημείο πάντως, θα πρέπει να τονιστεί, πως διαχρονικά η δημιουργία ολοκληρωμένων συλλογών βιβλίων εν πολλοίς δεν είναι πάντα κάτι το εφικτό. Οι βιβλιοθηκονόμοι το κάνουν αυτό εντοπίζοντας τις ανάγκες του διδακτικού και φοιτητικού σώματος. Η κάλυψη τέτοιων αναγκών άλλωστε, είναι συνδεδεμένη άρρηκτα και με τα ακαδημαϊκά προγράμματα ενός κολεγίου ή πανεπιστημίου. Όταν υπάρχουν συγκεκριμένοι τομείς εξειδίκευσης σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, αυτές αναφέρονται συχνά ως εξειδικευμένες συλλογές. Αυτές οι συλλογές αποτελούν συχνά τη βάση ενός ειδικού τμήματος συλλογής και μπορεί να περιλαμβάνουν πρωτότυπα έγγραφα, έργα τέχνης και αντικείμενα γραμμένα ή δημιουργημένα από έναν μόνο συγγραφέα ή για ένα συγκεκριμένο θέμα (Curzon & Quinonez-Skinner, 2009).

Είναι σαφές το ότι ο ρόλος των συγκεκριμένων αυτών βιβλιοθηκών εντός των διαφόρων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων ανέκαθεν ήταν άρρηκτα συνδεδεμένος με την δημιουργία ενός μηχανισμού διαχείρισης και υποστήριξης ως προς την πρόσβαση σε ένα τεράστιο όγκο τεκμηρίων και πληροφοριών. Αποτέλεσαν διαχρονικά επίσης και ένα αναπόσπαστο λειτουργικό τμήμα για τα πανεπιστήμια. Κι αυτό, επειδή λειτούργησαν υποστηρικτικά, παρέχοντας το ανάλογο υλικό για έρευνα και μελέτη πάντα (Μπώκος, 1999).

Στον ευρωπαϊκό κόσμο ήδη ακόμα και από την περίοδο του Μεσαίωνα είχε κάνει την εμφάνισή του ο θεσμός των πανεπιστημίων. Τα τελευταία αποτέλεσαν κέντρα πνευματικών αναζητήσεων, ενώ στους χώρους αυτούς, μέσα από ενέργειες των καθηγητών και των φοιτητών είχε ήδη αρχίσει να λαμβάνει χώρα και η συλλογή βιβλίων. Αυτά τα βιβλία θα αποτελούσαν σταδιακά τους πυρήνες για την δημιουργία των πρώτων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Ferruolo, 1998).

Δεν είναι επίσης τυχαίο το ότι η εκδοτική δραστηριότητα από νωρίς είχε κάνει την εμφάνισή της κοντά σε ορισμένα από τα πρώτα μεγάλα πανεπιστήμια της μεσαιωνικής Ευρώπης, όπως σε εκείνα της Μπολόνια, του Παρισιού, της Πάδοβας, της Οξφόρδης και του Κέμπριτζ. Αυτό, επίσης, θα είχε ως αποτέλεσμα το να ανατραπεί και το κατεστημένο του μονοπωλίου χειρόγραφων που είχε ως τότε η Εκκλησία. Η απομάκρυνση αυτή από τους εκκλησιαστικούς κύκλους και η προσπάθεια να υπάρξει πλέον μια ανεξάρτητη παραγωγή βιβλίων, στηρίχτηκε στην λογική για μια όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστη και αντικειμενική παροχή γνώσεων (Hastings, 1987).

Κατά την διάρκεια των πρώτων αιώνων οι περισσότερες εξ αυτών των συλλογών βιβλίων που θα αποτελούσαν τους πυρήνες των μελλοντικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, προέρχονταν κυρίως από ιδιωτικές συλλογές και δωρεές. Κι αυτό δεδομένου, πως ακόμα σε νομικό επίπεδο δεν υφίστατο η μέριμνα για την ύπαρξη οικονομικής επιχορήγησης από τα ίδια τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Παράλληλα, η αποκλειστική ευθύνη για την διαφύλαξη και χρήση αυτών των συλλογών βιβλίων έγκειτο συνήθως σε κάποιο καθηγητή του πανεπιστημιακού ιδρύματος, συνήθως σε κάποιον, ο οποίος προερχόταν από το πεδίο των ανθρωπιστικών σπουδών (Ellsworth, 1973).

Για παράδειγμα, στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη που είχε αρχίσει να δημιουργείται κατά τα μέσα του 13ου αιώνα, αποτελούνταν από ιδιωτικές δωρεές βιβλίων. Οι συγκεκριμένες συλλογές βιβλίων στην πορεία εμπλουτίζονταν ακόμα περισσότερο και τροφοδοτούνταν μέσα από διάφορες αγορές. Αντίστοιχα, στα γερμανικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, ήδη από την εποχή του Μεσαίωνα, είχαν αρχίσει να ιδρύονται

κάποιες σημαντικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Στην Αγγλία αντίστοιχα, είναι γνωστό, πως η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη της Οξφόρδης επρόκειτο να δημιουργηθεί το 1412, ενώ στο Κέιμπριτζ η αντίστοιχη ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη θα πρόκυπτε μετά από συνένωση κάποιων άλλων μικρότερων συλλογών (Βλάχου-Χαλκιοπούλου, 1996).

Από τον 18ο αιώνα και μετά, εν τω μεταξύ, τα διάφορα ακαδημαϊκά και πανεπιστημιακά ιδρύματα θα αρχίσουν να ακολουθούν ένα σύνολο διαφόρων επιστημονικών πρακτικών στα πλαίσια της αρχής του εμπειρισμού. Κάτι τέτοιο ήταν συνυφασμένο με την ανάδειξη της σημασίας και βαρύτητας του πειραματισμού στο χώρο επιστημονικών πεδίων, όπως εκείνα των θετικών επιστημών. Όλα αυτά όμως συγχρόνως, είχαν συμβάλει καίρια και στο να κάνει την εμφάνισή του και ένα νέο μοντέλο οργάνωσης της γνώσης, με αποτέλεσμα συνακόλουθα και το να επηρεαστεί και η οργάνωση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Whiteman, 1988).

Από το 1800 και μετά παράλληλα, πέραν των διαφόρων μονογραφιών θα αρχίσουν να κάνουν την εμφάνισή τους στο πεδίο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και άρθρα από διάφορα περιοδικά. Αυτή η εξέλιξη μάλιστα, σε μεγάλο βαθμό ήταν και αποτέλεσμα της σημαντικής προόδου που είχε σημειωθεί πια στις θετικές επιστήμες και την τεχνολογία. Στην διάρκεια του 19ου αιώνα είναι χαρακτηριστικό το ότι ο εμπλουτισμός των διαφόρων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είχε συνδεθεί πολύ έντονα και με την πληθώρα των νέων ερευνητικών δεδομένων και αυτό είχε ως αποτέλεσμα το να βρεθούν τρόποι, με τους οποίους τέτοια δεδομένα θα διαχέονταν σε όλη την επιστημονική κοινότητα. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες θεωρήθηκε, πως θα μπορούσαν να συμβάλουν σε μια τέτοια διαδικασία (Weiner, 2005).

Η κυκλοφορία των πρώτων επιστημονικών περιοδικών είχε σημειωθεί το 1665. Επρόκειτο, πιο συγκεκριμένα, για τα περιοδικά *Philosophical Transactions of the Royal Society of London* (και το οποίο εκδόθηκε από τον Henry Oldenburg), και για το *Savants* που εκδόθηκε στο Παρίσι. Μέσω τέτοιων περιοδικών θα ξεκινούσαν σταδιακά να κυκλοφορούν ποικίλες επιστημονικές έρευνες και μελέτες. Με αυτό τον τρόπο οι περιοδικές εκδόσεις θα αποτελούσαν αναγκαίο κομμάτι και εργαλείο για τους ερευνητές, με αποτέλεσμα την συμπερίληψή τους στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (Τσιμπόγλου, 2005).

Σε ό,τι αφορά την ελληνική περίπτωση, ορισμένα σχετικά παραδείγματα ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών προδρομικού τύπου, ίσως θα ήταν δυνατόν να θεωρηθούν κάποιες σχετικές συλλογές που είχαν αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους από την εποχή της αρχαιότητας ακόμα. Συλλογές, οι οποίες φυσικά ήταν ιδιωτικές, αν και από την άλλη μεριά, η περίπτωση της Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας επίσης σε κάποιο βαθμό θα μπορούσε να κριθεί ως σχετική με την Ελλάδα, λόγω του μεγάλου όγκου έργων αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων και

επιστημόνων που συμπεριλάμβανε. Στο βυζαντινό κόσμο αργότερα επίσης υφίσταντο κάποιες βιβλιοθήκες που επίσης όμως ανήκαν σε ιδιώτες (όπως εκείνη του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Φώτιου). Η ύπαρξη ιδιωτικών βιβλιοθηκών άλλωστε, ήταν δείγμα του ότι ακόμα η εκπαίδευση ήταν προνόμιο ορισμένων ανώτερων κοινωνικών και οικονομικών στρωμάτων (Βλάχου-Χαλκιοπούλου, 1996).

Κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας αντίστοιχα, επίσης δεν είχαν πάψει να υφίστανται ορισμένα σημαντικά, τοπικά ακαδημαϊκά ιδρύματα. Τέτοιες ήταν οι περιπτώσεις της Μεγάλης του Γένους Σχολής, της Πατριαρχικής Ακαδημίας, της Ιονίου Ακαδημίας, της τοπικής Σχολής των Ιωαννίνων κλπ. Κι εδώ παράλληλα, μπορούμε να παρατηρήσουμε, πως υπήρχαν κάποιες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, των οποίων πάντως το μέγεθος δεν ήταν ιδιαίτερα μεγάλο. Επίσης και αυτές οι βιβλιοθήκες περισσότερο βασιζόνταν σε κάποιες ιδιωτικές δωρεές (Βλάχου-Χαλκιοπούλου, 1996).

Η ανάπτυξη των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος μετά τις αρχές του 19ου αιώνα πρόκειται να συνδεθεί άμεσα και καίρια με την ανάπτυξη των διαφόρων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Ιδρυμάτων, όπως ήταν, για παράδειγμα, το Πανεπιστήμιο Αθηνών που ιδρύθηκε το 1837 ή το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο που ιδρύθηκε αργότερα. Το 1925 ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και η Σχολή Καλών Τεχνών αντίστοιχα στην Αθήνα το 1930. Το 1964 θα ιδρυθούν τα Πανεπιστήμια Πατρών και Ιωαννίνων και το 1973 τα Πανεπιστήμια Θράκης και Κρήτης. Σε όλα αυτά τα ακαδημαϊκά και πανεπιστημιακά ιδρύματα εξαρχής θα αρχίσουν να υφίστανται επίσης και χώροι βιβλιοθηκών. Αυτές οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες ήταν κεντρικές, ενιαίες ή αντίστοιχα μπορεί να αποτελούσαν παραρτήματα άλλων μεγαλύτερων βιβλιοθηκών (Κοσέογλου, 2010).

Σε κάθε περίπτωση πάντως, είναι ενδεικτικό, πως μέσω της πορείας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι δυνατόν κάποιος να αντικρίσει και την πορεία ενός συγκεκριμένου ακαδημαϊκού και πανεπιστημιακού ιδρύματος ιστορικά. Επίσης, είναι δυνατόν να δει και την ιστορική πορεία της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε μια κοινωνία εν γένει, με τα όποια θετικά ή αρνητικά της στοιχεία (Whiteman, 1988).

Κάτι τέτοιο άλλωστε, είναι δυνατόν να λεχθεί, την ίδια στιγμή, και ως προς την ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Μέσα από την πορεία και λειτουργία των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών δηλαδή, είναι δυνατόν κάποιος να παρατηρήσει τόσο την εξελικτική πορεία και τις προόδους που εμφανίστηκαν ανά τους αιώνες στο σύστημα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας, όσο και τα διαχρονικά προβλήματα των ελληνικών πανεπιστημίων.

Προβλήματα, για παράδειγμα, που ήταν συνυφασμένα με ζητήματα, όπως η έλλειψη βιβλιοθηκονομικής παράδοσης (Κοσέογλου, 2010).

Από συνταγματική άποψη, είναι ενδεικτικό, πως στα ελληνικά πανεπιστήμια υφίσταται το καθεστώς του δημόσιου χαρακτήρα. Τα ίδια επίσης θεωρούνται ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στα οποία υφίσταται η διαδικασία της έρευνας, διδασκαλίας, της δημιουργικής εργασίας και του πολιτισμού (Μακρίδης & Σταυρινάδης, 2007). Εντούτοις όμως, είναι αλήθεια, πως διάφορα στοιχεία, τα οποία έχουν κυριαρχήσει διαχρονικά στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, όπως ο θεσμός της έδρας ή αντίστοιχα, η ύπαρξη ενός μόνο συγγράμματος για κάποια μαθήματα εντός των σχολών, η απουσία επίσης υποχρεωτικών εργασιών ή από την άλλη μεριά, το σύστημα αποστήθισης της διδακτέας ύλης, έχουν επηρεάσει εν πολλοίς και τις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (Birk & Karageorgiou, 1993).

Εντός των περισσότερων ελληνικών ακαδημαϊκών και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων επρόκειτο να κάνουν την εμφάνισή τους μικρότερες ή μεγαλύτερες συλλογές βιβλίων που δεν ήταν όμως τις περισσότερες φορές ενοποιημένες σε μια ενιαία βιβλιοθήκη. Αυτό το στοιχείο, για παράδειγμα, είχε αποτυπωθεί διαχρονικά στις βιβλιοθήκες του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως και του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου και οι οποίες παραδοσιακά χαρακτηρίζονταν από την έντονη διασπορά των συλλογών τους. Κάτι τέτοιο ήταν συναφές ανέκαθεν με την ύπαρξη πολλών επιμέρους τμημάτων στα πλαίσια των εν λόγω πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Για παράδειγμα, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, αν και διαθέτει Κεντρική Βιβλιοθήκη, συγχρόνως δεν παύει να έχει κι ένα σύνολο από 48 μικρότερες βιβλιοθήκες. Οι τελευταίες μπορεί να ανήκουν σε κλινικές ή εργαστήρια ή ακόμα και σε γραφεία διαφόρων καθηγητών του ΑΠΘ (Κοσέογλου, 2010).

Γενικότερα είναι αλήθεια το ότι η διασπορά συλλογών βιβλίων διαχρονικά ήταν και είναι κάτι το πολύ συνηθισμένο στις διάφορες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της Ελλάδας. Αυτό το φαινόμενο ανέκαθεν ήταν συνδεδεμένο και με την έλλειψη χώρων και υποδομών, αλλά και με την επιμέρους κυριαρχία διαφόρων πανεπιστημιακών τμημάτων, όπως και εδρών καθηγητών σε αυτά τα τμήματα. Οι καθηγητές ανέκαθεν μάλιστα, είχαν την τάση να οργανώνουν τις διάφορες συλλογές βιβλίων, με βάση το πώς μπορούσε να εξυπηρετηθεί η διδασκαλία τους κάθε φορά και χωρίς καν να υφίσταται κάποιο συγκεκριμένο σύστημα ταξινόμησης και οργάνωσης των διαφόρων τεκμηρίων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το να δημιουργηθούν πολλές μικρότερες ή μεγαλύτερες συλλογές που όμως ήταν ανοργάνωτες. Μάλιστα πολλές εξ αυτών των συλλογών διαχρονικά ήταν μη προσβάσιμες στους φοιτητές και το ευρύ κοινό. Κι αυτό, δεδομένου, ότι η λειτουργία τους ήταν συνδεδεμένη

αποκλειστικά και μόνο με την εξυπηρέτηση των αναγκών του επιστημονικού προσωπικού των σχολών (Birk & Karageorgiou, 1993).

Μέσω του νόμου -πλασίου του 1982 επρόκειτο να τεθούν κάποια συγκεκριμένα όρια, ως προς τον χαρακτήρα και τη λειτουργία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών των πανεπιστημιακών σχολών. Με βάση τον Νόμο 1268/82 ο σκοπός της δημιουργίας μιας ενιαίας πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης είναι συνδεδεμένος άμεσα με την υποστήριξη της διδασκαλίας και της έρευνας που διεξάγεται από κάθε μέλος του πανεπιστημιακού ιδρύματος. Μάλιστα, ο νόμος αυτός συγχρόνως ορίζει το ότι το πανεπιστημιακό ίδρυμα έχει την υποχρέωση να επιτρέπει την πρόσβαση στο υλικό αυτών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και σε άτομα που δεν είναι καθηγητές και φοιτητές.

Κάτι τέτοιο άλλωστε, θεωρείται αναγκαίο για την ανάπτυξη μιας πιο άμεσης και στενής επικοινωνίας των Ανώτατων και Ανώτερων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας με την ευρύτερη κοινωνία. Αυτό μπορεί να συνδεθεί και με την υποχρέωση που έχουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, όπως είχε ορίσει ο εν λόγω Νόμος 1268/82, να προσφέρουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, όχι μόνο στο εκπαιδευτικό προσωπικό και τους φοιτητές των πανεπιστημίων, αλλά και στο επιστημονικό, σπουδαστικό και ερευνητικό κοινό των ευρύτερων περιοχών στις οποίες βρίσκεται ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα (Συνέλλη & Χαρμπίδα, 1996).

Ως προς την ελληνική περίπτωση πάντα, θα μπορούσε κάποιος να λάβει υπόψη του και το ζήτημα περί υποχρηματοδότησης των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών κατά περιόδους και ειδικότερα κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης της δεκαετίας του 2010, όπου θα καθίστατο ακόμα εμφανέστερη. Σε όλα αυτά όμως, θα πρέπει να προσθέσουμε και την σημαντική κρίση που έκανε την εμφάνισή της μετά τη δεκαετία του 1990 στο χώρο των εκδόσεων περιοδικών, με αποτέλεσμα να υπάρξει πολύ μεγάλη αύξηση των τιμών τους. Αυτό αφενός θα επηρέαζε αρνητικά τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, ως προς την προσπάθειά τους να συλλέξουν όσο το δυνατόν περισσότερα περιοδικά κι αφετέρου θα οδηγούσε στη λύση της δημιουργίας ειδικών κοινοπραξιών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, όπως ήταν ο ΣΕΑΒ (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών) που εμφανίστηκε προς τα τέλη εκείνης της δεκαετίας (Δέρβου κ.ά., 1999).

2.2.2 Ρόλος και προοπτικές των βιβλιοθηκών

Ο ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι άρρηκτα συνυφασμένος με την υποστήριξη της αποστολής και των στόχων που θέτει ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα. Ο πιο σημαντικός στόχος εδώ φυσικά, δεν παύει να είναι η επιστημονική έρευνα και η εκπαίδευση. Πέραν όμως της έμφασης σε τέτοιους παραδοσιακούς στόχους, η χρήση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συνδέεται άμεσα και με την διαδικασία της πολύπλευρης ανάπτυξης όσων προσέρχονται στους κόλπους τους. Κάτι τέτοιο είναι συναφές και με την ένδειξη σεβασμού προς την διαφορετικότητα ή με την ανάδειξη του ιδεώδους του παγκόσμιου πολίτη. Φυσικά ο ρόλος τους δεν παύει να συνδέεται και με την διαμόρφωση ή τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη στιγμή που μπορεί να αφορά και την διαδικασία της οργάνωσης διαφόρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Αυτό το τελευταίο ιδιαίτερα μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την συνεργασία των βιβλιοθηκών με τις τοπικές κοινωνίες για την ύπαρξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην ανάδειξη της τοπικής ιστορίας, του τοπικού πολιτισμού κ.λπ. (Τσιμπόγλου, 2005)

Οι βιβλιοθήκες παρέχουν δωρεάν εκπαίδευση και διασκέδαση σε πολλούς που μπορεί να είναι φοιτητές, εργαζόμενοι ή και διάφοροι επαγγελματίες. Δεν έχει σημασία ποια είναι η οικονομική τους κατάσταση, θα μπορέσουν να έχουν δωρεάν πρόσβαση σε βιβλία που ενδέχεται να προσφέρουν σημαντική ενημέρωση και ανεκτίμητη βοήθεια στο ακαδημαϊκό έργο καθηγητών και φοιτητών (Horpenfeld & Smith, 2014).

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι ανοιχτές για όλους και οποιοσδήποτε θα μπορούσε άλλωστε να επωφεληθεί από τα πλεονεκτήματα αυτών στις προβλεπόμενες ώρες λειτουργίας. Ίσως δεν είναι λάθος να αναφέρουμε ότι μια βιβλιοθήκη είναι η αποθήκη βιβλίων κάθε είδους για όλα τα θέματα κάτω από την ίδια στέγη. Μια σύγχρονη βιβλιοθήκη διαθέτει εφημερίδες και περιοδικά προκειμένου να τα αποκτήσει οποιοσδήποτε ή όλοι όσοι γοητεύονται από αυτές τις πηγές πληροφόρησης. Στις μέρες μας οι βιβλιοθήκες προχωρούν στον τομέα ανάπτυξής τους με ακόμα πιο γοργούς ρυθμούς, υπό το βάρος άλλωστε και των σύγχρονων τεχνολογικών προόδων και εξελίξεων. Μια ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη πλέον δεν περιορίζεται στην παραδοσιακή ύλη, με άλλα λόγια, το βιβλίο ή το περιοδικό. Μπορεί να παρέχει όλες τις ευκολίες σχετικά με τις ανάγκες πληροφοριών χρησιμοποιώντας την τεχνολογία του 21ου αιώνα, δηλαδή μέσω του Διαδικτύου και της ηλεκτρονικής λειτουργίας (Horpenfeld & Smith, 2014).

2.3 Η εξέλιξη στις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών

Τη δεκαετία του 1990 αναπτύσσεται ραγδαία το Ίντερνετ. Αυτό συμβάλλει στην άμεση διάδοση της πληροφορίας παγκοσμίως. Ο κάθε άνθρωπος μπορεί να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν από τον προσωπικό του υπολογιστή, σε όποιο σημείο της γης κι αν βρίσκεται. Έχει τη δυνατότητα να περιηγηθεί σε μια τεράστια βάση πληροφοριών, να κάνει χρήση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, και γενικά να χρησιμοποιήσει ένα πλήθος υπηρεσιών που έχει στη διάθεσή του (Ανταβίδης 2005).

Αυτές οι τεχνολογικές εξελίξεις επηρέασαν έντονα όλους τους οργανισμούς δημόσιους και ιδιωτικούς και κατ' επέκταση και τις βιβλιοθήκες. Συνεπώς, οι παραδοσιακές υπηρεσίες που υλοποιούνταν μέσα στο φυσικό χώρο των βιβλιοθηκών, ενισχύθηκαν με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη διάδοση του Ίντερνετ. Επιπλέον, αποτέλεσαν σημαντικό εργαλείο για τη Βιβλιοθηκονομία, παρέχοντας τη δυνατότητα στο χρήστη να εντοπίσει άμεσα διάφορα τεκμήρια ανά τον κόσμο (OPACS), διευκόλυναν την άμεση επικοινωνία μέσω των βιβλιοθηκών και αποτέλεσαν το πρώτο βήμα για την πραγμάτωση του οράματος, που ονομάζεται ηλεκτρονική βιβλιοθήκη (Γαρουφάλλου, 1997).

Οι «παραδοσιακές βιβλιοθήκες» μετασχηματίστηκαν σε «υβριδικές βιβλιοθήκες», που διαθέτουν έντυπο υλικό αλλά και ψηφιακό υλικό, εξασφαλίζοντας παράλληλα την πρόσβαση σε αυτό και οργανώνοντας όλες τις υπηρεσίες που εξυπηρετούν τις πληροφοριακές ανάγκες των χρηστών. Οι τεχνολογικές εξελίξεις επηρέασαν άμεσα όλο το φάσμα των βιβλιοθηκονομικών δραστηριοτήτων από τις προσκτήσεις υλικού, την καταλογογράφηση, την εξυπηρέτηση του κοινού, την δημιουργία ψηφιακών συλλογών και κυρίως την πρόσβαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Στις υπηρεσίες αυτές εντάσσονται η χρήση βάσεων δεδομένων, ηλεκτρονικών περιοδικών και ηλεκτρονικών βιβλίων.

Η ψηφιακή τεχνολογία, με τις ψηφιακές βιβλιοθήκες και τον Παγκόσμιο Ιστό, μπορεί να μας «μεταφέρει» σε πολλαπλές πηγές γνώσης, καθώς και να μας παράγει τα τεκμήρια της εύκολα, ολοκληρωμένα και με ελάχιστο κόστος. (Κουτσιλέου και Μήτρου, χ.χ.)

Με την ανάπτυξη του Web 2.0 το διαδίκτυο έγινε ακόμα πιο ελκυστικό για το μέσο χρήστη δίνοντάς του τη δυνατότητα να συμμετέχει σε εφαρμογές του Παγκόσμιου Ιστού που διευκολύνουν τη διαδραστική ανταλλαγή πληροφοριών, τη διαλειτουργικότητα, το σχεδιασμό με επίκεντρο το χρήστη και τη δημιουργία δυναμικού περιεχομένου από το χρήστη (Κανoura, & Sylaiou, 2018). Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα ιστολόγια, η ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κτλ. Οι βιβλιοθήκες λοιπόν αξιοποιώντας τις σύγχρονες Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και τις

δυνατότητες που παρέχουν ενσωμάτωσαν νέες υπηρεσίες διαχείρισης και οργάνωσης της πληροφορίας, υπηρεσίες εξ αποστάσεως, πρόσβασης σε απομακρυσμένο υλικό και άμεσης αλληλεπίδρασης με τους χρήστες.

Οι βιβλιοθήκες δεν είναι οι μοναδικοί οργανισμοί διαχείρισης της πληροφορίας καθώς πρόσβαση στην πληροφορία παρέχεται και από το διαδίκτυο. Η ελκυστικότητα των μηχανών αναζήτησης λόγω της ευκολίας της χρήσης τους αποτελεί σοβαρό ανταγωνιστή και «απειλή» για τις βιβλιοθήκες. Για παράδειγμα, όλοι σχεδόν, όταν θέλουμε να αναζητήσουμε πληροφορίες για οτιδήποτε μας ενδιαφέρει, ανατρέχουμε στην Google. Σε λίγα δευτερόλεπτα εμφανίζεται πληθώρα πληροφοριών, που μπορούμε να αξιοποιήσουμε. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει με τη Wikipedia, που ουσιαστικά αποτελεί μια ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια με χιλιάδες λήμματα που καλύπτουν ευρύ φάσμα αναζητήσεων ή το ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο Amazon που διαθέτει εκατομμύρια τίτλους βιβλίων και μεγάλη συλλογή οπτικοακουστικού και ψηφιακού υλικού. Όποιος διαθέτει στοιχειώδεις γνώσεις χρήσης Η/Υ μπορεί να εντοπίσει τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν άμεσα και εύκολα χωρίς να χρειάζεται να χρησιμοποιήσει τον ηλεκτρονικό κατάλογο μιας βιβλιοθήκης ή να επισκεφθεί τον φυσικό χώρο της.

Οι βιβλιοθήκες και το Διαδίκτυο έχουν κοινά στοιχεία ως προς τον τρόπο λειτουργίας τους. Απώτερος στόχος είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης των χρηστών στην πληροφορία που αναζητούν. Το Διαδίκτυο όμως παρουσιάζει αδυναμίες, όπως η πιστοποίηση της γνησιότητας και της αυθεντικότητας των πληροφοριών, η προσεκτική επιλογή και η συνέπεια καθώς και η δομή που παρέχουν για την πρόσβαση στις πληροφορίες (Hedstrom & King, 2003). Όποια πληροφορία διαχέεται στο διαδίκτυο δεν είναι πάντα αληθής και αξιόπιστη ούτε είναι πάντα δωρεάν. Αντίθετα σε έναν οργανισμό πληροφόρησης, όπως είναι η βιβλιοθήκη οι προσκτήσεις υλικού καθώς και η πρόσβαση σε πληροφοριακούς πόρους είναι μια πιο ελεγχόμενη διαδικασία με ποιοτικά κριτήρια που προάγουν τη γνώση και την έρευνα. Επιπλέον, οι βιβλιοθήκες είναι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, που παρέχουν δωρεάν πρόσβαση σε υλικό, που οι χρήστες θα ήταν δύσκολο να καλύψουν οικονομικά (π.χ. πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων, άρθρα ηλεκτρονικών περιοδικών κτλ.). Η ραγδαία, όμως, εξέλιξη των τεχνολογικών μέσων και η πληθώρα των πληροφοριών που μεταδίδονται μέσω αυτών απαιτούν νέες γνώσεις και δεξιότητες από τους χρήστες. Οι χρήστες πρέπει να εκπαιδευτούν στη διαλογή και αξιολόγηση της σημαντικής πληροφορίας και να αναπτύσσουν στρατηγικές αναζήτησης για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν έναν λαβύρινθο πλήθους πληροφοριών (Γαϊτάνου & Ρουγγέρη, 2007). Οι βιβλιοθήκες,

προσπαθώντας να καθοδηγήσουν τους χρήστες και να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους διοργανώνουν διάφορα σεμινάρια πληροφοριακής παιδείας.

2.3.1 Υπηρεσίες Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Οι υπηρεσίες που παρέχονται στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες είναι οι ακόλουθες:

- Δανεισμός τεκμηρίων: Οι χρήστες (φοιτητές, ακαδημαϊκό προσωπικό, διοικητικό προσωπικό), που διαθέτουν κάρτα βιβλιοθήκης, μπορούν να δανειστούν ένα συγκεκριμένο αριθμό τεκμηρίων κάθε φορά για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Δικαίωμα δανεισμού, μπορεί να έχουν και οι εξωτερικοί χρήστες, αν προβλέπεται από τον Κανονισμό Λειτουργίας της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Επιπλέον, οι χρήστες μπορούν να προβούν σε ανανέωση του χρόνου παράδοσης των τεκμηρίων που έχουν δανειστεί ή να κάνουν κράτηση τεκμηρίων, που επιθυμούν να δανειστούν. Οι υπηρεσίες αυτές πραγματοποιούνται στο χώρο της βιβλιοθήκης (γκισέ εξυπηρέτησης-δανεισμού ή στα αυτόματα μηχανήματα δανεισμού) αλλά και ηλεκτρονικά, όπου ο χρήστης δημιουργώντας τον προσωπικό του λογαριασμό, μπορεί να παρακολουθεί τα τεκμήρια που έχει δανειστεί, να κάνει ανανεώσεις, κρατήσεις, να ακυρώνει κρατήσεις).
- Πρόσβαση στον ηλεκτρονικό κατάλογο της βιβλιοθήκης (OPAC) που περιέχει το υλικό της βιβλιοθήκης (βιβλία, περιοδικά, άλλο υλικό), όπου ο χρήστης αναζητά το τεκμήριο που τον ενδιαφέρει, παρακολουθεί τις αναζητήσεις του και τους δανεισμούς του.
- Χρήση έντυπων συλλογών της βιβλιοθήκης (βιβλία, περιοδικά, διπλωματικές εργασίες κτλ.)
- Πρόσβαση σε ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης (βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά περιοδικά, ηλεκτρονικά βιβλία κτλ.). Αυτό επιτυγχάνεται είτε από τους Η/Υ της βιβλιοθήκης είτε μέσω VPN, δηλαδή με απομακρυσμένη πρόσβαση από τον προσωπικό Η/Υ του ακαδημαϊκού μέλους της βιβλιοθήκης. Οι βιβλιοθήκες εξασφαλίζουν πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων και πολυάριθμα ξενόγλωσσα ηλεκτρονικά περιοδικά πλήρως κειμένου, όπου οι χρήστες μπορούν να αναζητήσουν, να τυπώσουν ή να κατεβάσουν άρθρα της επιλογής τους. Οι υπηρεσίες αυτές έχουν αυξημένο κόστος για τις βιβλιοθήκες καθώς πληρώνουν συνδρομές προς τους εκδότες.
- Πρόσβαση σε οπτικοακουστικό υλικό (εντός των χώρων της βιβλιοθήκης)

- Διαδανεισμός: δυνατότητα δανεισμού βιβλίων, άρθρων περιοδικών, που δεν ανήκουν στη συλλογή (έντυπη και ηλεκτρονική) της βιβλιοθήκης και αποστέλλονται από κάποια άλλη βιβλιοθήκη.
- Πρόσβαση στο αποθετήριο της βιβλιοθήκης, όπου συγκεντρώνεται η πνευματική δραστηριότητα του πανεπιστημίου (πτυχιακές εργασίες, μεταπτυχιακές εργασίες, διδακτορικές διατριβές) καθώς και οι πανεπιστημιακές εκδόσεις.
- Χρήση Η/Υ στο χώρο της βιβλιοθήκης. Οι χρήστες μπορούν να έχουν πρόσβαση στον ηλεκτρονικό κατάλογο της βιβλιοθήκης, σε ηλεκτρονικά περιοδικά και βάσεις δεδομένων.
- Αναγνωστήρια (ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για μελέτη)
- Χώροι ατομικής μελέτης
- Δυνατότητα παραγωγής φωτοτυπιών. Συνήθως εντός του χώρου της βιβλιοθήκης υπάρχουν φωτοτυπικά μηχανήματα για τους φοιτητές με χρήση προπληρωμένων καρτών. Η αναπαραγωγή του υλικού καθορίζεται από τον κανονισμό λειτουργίας της βιβλιοθήκης και τη νομοθεσία για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων.
- Ειδικά διαμορφωμένοι χώροι εντός της βιβλιοθήκης καθώς και κατάλληλοι εξοπλισμοί- σταθμοί εργασίας για άτομα με αναπηρίες (π.χ. προβλήματα όρασης, κινητικά προβλήματα). Επιπλέον, μέσω της Πολυτροπικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης ελεγχόμενης πρόσβασης AMELib (Accessible Multi-modal Electronic Library) παρέχεται πρόσβαση σε υλικό κατάλληλο για εντυπο-ανάπηρους φοιτητές (π.χ. φοιτητές με προβλήματα όρασης, δυσλεξία κτλ.). Η συγκεκριμένη υπηρεσία δημιουργήθηκε από τον ΣΕΑΒ (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών) και περιλαμβάνει τα βιβλία που διδάσκονται στα ελληνικά πανεπιστήμια που είναι μέλη του ΣΕΑΒ καθώς και υλικό ανοικτής πρόσβασης.
- Ενημέρωση χρηστών σχετικά με τη βιβλιοθήκη, τις συλλογές της και διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων σχετικά με τη χρήση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Πραγματοποιούνται εντός του φυσικού χώρου της βιβλιοθήκης αλλά και διαδικτυακά.
- Παρακολούθηση μαθημάτων μέσω ψηφιακής πλατφόρμας εκπαίδευσης (π.χ. Moodle). Οι βιβλιοθήκες συμβάλλουν στην οργάνωση και λειτουργία των ηλεκτρονικών μαθημάτων του πανεπιστημίου. Η συγκεκριμένη υπηρεσία χρησιμοποιήθηκε κυρίως κατά τη διάρκεια της πανδημίας covid, όπου η παραδοσιακή διδασκαλία αντικαταστάθηκε πλήρως με την εξ' αποστάσεως διδασκαλία. Χρησιμοποιείται ακόμα σε συνδυασμό με την δια ζώσης διδασκαλία. Η

συμβολή της βιβλιοθήκης είναι να καταστεί το εκπαιδευτικό προσωπικό ικανό στη διαχείριση ηλεκτρονικών μαθημάτων και οι φοιτητές αποτελεσματικοί στη χρήση και διαχείριση των λογαριασμών τους στην πλατφόρμα.

- Σεμινάρια, ημερίδες , ομιλίες κυρίως εκπαιδευτικού χαρακτήρα
- Υπηρεσίες , όπως «Ρώτησε έναν βιβλιοθηκονόμο» (“Ask a librarian”), όπου ο χρήστης μπορεί να υποβάλλει το ερώτημά του και να λάβει την κατάλληλη απάντηση-μήνυμα από τον βιβλιοθηκονόμο.

Οι βιβλιοθήκες προωθούν τις υπηρεσίες και γενικότερα επικοινωνούν με το κοινό τους με διάφορους τρόπους:

1. Με την ιστοσελίδα τους: Αποτελεί την ταυτότητα της βιβλιοθήκης καθώς πληροφορεί τους χρήστες για το σκοπό και τους κανονισμούς λειτουργίας της βιβλιοθήκης καθώς και για τις υπηρεσίες που παρέχει. Ταυτόχρονα, μέσω της ιστοσελίδας οι χρήστες έχουν πρόσβαση σε on-line υπηρεσίες. Άρα μια φιλική προς το χρήστη ιστοσελίδα, λειτουργική και άρτια οργανωμένη με κατάλληλο περιεχόμενο δίνει μία άκρως θετική εντύπωση προς τον χρήστη, ο οποίος, ενδεχομένως θα θελήσει να επισκεφθεί και το φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης. Θα πρέπει, όμως, να συμβαδίζει «με την πραγματικότητα του οργανισμού και να μην υπάρχει ασυμβατότητα μεταξύ της εξ αποστάσεως επίσκεψης έναντι της πραγματικής επίσκεψης» (Μπαντιμαρούδης, 2011). Αποτελεί ουσιαστικά ένα δίαυλο επικοινωνίας ανάμεσα στη βιβλιοθήκη και στους χρήστες της καθώς και στους εν δυνάμει χρήστες της.
2. Με την παρουσία τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: Τα τελευταία χρόνια τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, Instagram, twitter) συγκεντρώνουν μεγάλα ποσοστά χρήσης από το ευρύ κοινωνικό σύνολο. Πολλές βιβλιοθήκες έχουν δημιουργήσει λογαριασμό, όπου αναρτούν δημοσιεύσεις σχετικές με τη λειτουργία τους και ενημερώνουν για νέες δράσεις και εκδηλώσεις τους. Δημοσιεύουν βίντεο, άρθρα, εικόνες με ποικίλη θεματολογία, που άπτεται και ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος. Οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης σε όλες αυτές τις δημοσιεύσεις. Ενισχύεται κατ’ αυτόν τον τρόπο η επικοινωνία μεταξύ βιβλιοθήκης και χρηστών, αφού οι τελευταίοι μπορούν να εκφράσουν τη γνώμη για τις δημοσιεύσεις αλλά και για τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης γενικότερα. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα στη βιβλιοθήκη να απαντά σε αρνητικά σχόλια για τις υπηρεσίες της ή ακόμα και να βελτιώσει κάποιες παρεχόμενες υπηρεσίες ύστερα από υποδείξεις των χρηστών. (Κυπριανός κ.ά, 2010)

3. Με ενημερωτικές εκδηλώσεις, σεμινάρια για τις δράσεις και τις υπηρεσίες που παρέχει μια Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη: Στοχεύουν κυρίως στην δια ζώσης ενημέρωση του χρήστη για τις συλλογές της βιβλιοθήκης, την πρόσβαση που παρέχει στις ηλεκτρονικές πηγές. Την τελευταία περίοδο με την επιδημία του κορονοϊού πραγματοποιούνται και πολλά online σεμινάρια και εκδηλώσεις.
4. Το ίδιο το κτήριο της βιβλιοθήκης ως φυσικός χώρος, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επικοινωνία με το κοινό του. Η τοποθεσία στην οποία βρίσκεται (αν είναι κοντά ή μακριά από το κέντρο της πόλης, κοντά στις πανεπιστημιακές σχολές, αν υπάρχει εύκολη πρόσβαση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς κτλ.), η εξωτερική και εσωτερική εμφάνιση του κτηρίου, οι εσωτερικές εγκαταστάσεις (αίθουσες, ανελκυστήρες), το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης, η συμπεριφορά του προσωπικού, οι υπηρεσίες που παρέχει η βιβλιοθήκη εντός του φυσικού χώρου της, οι συλλογές της, ο τεχνολογικός εξοπλισμός, η σήμανση που υπάρχει, η εσωτερική διαρρύθμιση (περισσότερο ή λιγότερο λειτουργική) συμβάλλουν θετικά ή αρνητικά στην επιτόπια χρήση της βιβλιοθήκης.

2.4 Η βιβλιοθήκη ως φυσικός χώρος

Σύμφωνα με τον Ray Oldenburg (1989), “πρώτος χώρος είναι το σπίτι συμπεριλαμβανομένων και όσων ζουν μέσα σε αυτό. Ο «δεύτερος χώρος» είναι ο χώρος εργασίας μας, όπου ξοδεύουμε το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου μας. Ο «τρίτος χώρος» είναι εκεί που χαλαρώνουμε δημόσια και συναναστρεφόμαστε με άλλα άτομα κάνοντας παράλληλα νέες γνωριμίες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τρίτων χώρων είναι π.χ. οι καφετέριες, η εκκλησία, τα πάρκα, οι βιβλιοθήκες κτλ.

Ο “τρίτος χώρος” ή αλλιώς “third place” είναι ουσιαστικά ένα ήσυχο και ευχάριστο περιβάλλον, που παρέχει τη δυνατότητα σε αυτούς που παρευρίσκονται εκεί να χαλαρώσουν και παράλληλα να αισθανθούν ότι βρίσκονται σε ένα οικείο περιβάλλον. Επιπλέον, συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση των ατόμων καθώς αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και ανταλλάσσουν απόψεις ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Οι βιβλιοθήκες, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών στο κοινό τους, έχουν χάσει τον παραδοσιακό ρόλο τους, συνεπώς έχει μειωθεί αρκετά η επίσκεψη των χρηστών στο χώρο τους. Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες είναι πολύ δημοφιλείς, καθώς ο χρήστης μπορεί να έχει πρόσβαση στο υλικό που τον ενδιαφέρει μέσα από τον δικό του υπολογιστή ή το κινητό του.

Για να μην συνδέονται όμως οι βιβλιοθήκες μόνο με την παροχή και την ανάκτηση πληροφοριών στους χρήστες και τα κτήριά τους να είναι αποθήκες βιβλίων, πρέπει να διαδραματίσουν έναν πιο ενεργό ρόλο στη ζωή των χρηστών.

Οι βιβλιοθήκες φιλοδοξούν και μπορούν να γίνουν ο τρίτος χώρος (third place) στα μέλη μιας κοινωνίας για ποικίλους λόγους. Κατ' αρχάς, μια βιβλιοθήκη και ειδικότερα μια ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη παρέχει στα μέλη του πανεπιστημίου και στους φοιτητές ένα κατάλληλο μέρος για συνάντηση με άλλα άτομα από διαφορετικό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, με διαφορετική νοοτροπία και διαφορετικό πεδίο σπουδών (Montgomery, 2011). Η επαφή με νέους ανθρώπους, που έχουν διαφορετικές ιδέες μεταξύ τους ενισχύει και καθιστά πιο δημιουργική την ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών και συμβάλλει καθοριστικά στην κοινωνικοποίηση των ατόμων. Η βιβλιοθήκη ως η τρίτη θέση μπορεί να εμπλουτίσει τη ζωή στην πανεπιστημιούπολη, να δημιουργήσει την αίσθηση του ανήκειν και να υποστηρίξει τη θεσμική αποστολή της δια βίου μάθησης. (Feria, 2017). Το άνετο και ειδικά διαμορφωμένο περιβάλλον μιας βιβλιοθήκης συντελεί στην χαλάρωση και στην παραμονή των χρηστών για μεγαλύτερο διάστημα στο χώρο της.

Οι χρήστες των βιβλιοθηκών όμως δεν είναι μια ομάδα ατόμων με ομοιογενή χαρακτηριστικά και συνήθως έχουν διαφορετικές ανάγκες. Για κάποιους χρήστες η βιβλιοθήκη είναι ένα κοινωνικό μέρος όπου μπορούν να συνεργάζονται και να κοινωνικοποιούνται με τους άλλους φοιτητές. Για κάποιους άλλους είναι ένα ήσυχο μέρος για ατομική μελέτη. Αυτό είναι ένα σοβαρό ζήτημα που αναδεικνύεται και μέσα από τις έρευνες που παρουσιάζονται κατά τη βιβλιογραφική επισκόπηση. (Garnar & Tonyan, 2021).

Γενικότερα, οι βιβλιοθήκες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε διάφορες τοπικές κοινωνίες και συνήθως αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερο σεβασμό. Οι βιβλιοθήκες αντιμετωπίζονται με σεβασμό γιατί είναι μέρη όπου υπάρχουν πληροφορίες που μπορεί να είναι εύκολα προσβάσιμες για το ευρύ κοινό. Λειτουργούν ως παράγοντες μάθησης ενθαρρύνοντας τους χρήστες να διαβάζουν και να βρίσκουν πληροφορίες που μπορεί να τους ενδιαφέρουν. Ωστόσο, παρά τις σημαντικές αυτές λειτουργίες των βιβλιοθηκών, φαίνεται ότι οι χρήστες μπορεί να μην αντιλαμβάνονται πάντα τη σημασία τους και δεν κάνουν επαρκή χρήση των υπηρεσιών τους, γεγονός που αποτελεί ένδειξη ότι δεν είναι ικανοποιημένοι ή επαρκώς πληροφορημένοι (Ekpenyong & Esin, 2021).

Σύμφωνα με μια έρευνα, που παρουσιάζουν οι Ekpenyong Ekeng & Esin, (2021), έγινε καταγραφή και αποτίμηση της στάσης των χρηστών της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Νιγηρίας. Ενδεικτικά, δεν υπήρχαν υψηλά ποσοστά ικανοποίησης των χρηστών της συγκεκριμένης

Βιβλιοθήκης, αναφορικά με το χώρο και τις εγκαταστάσεις της. Πιο συγκεκριμένα, μέσω της έρευνας εκείνης φάνηκε, ότι η πλειοψηφία των επισκεπτών ήταν πολύ δυσαρεστημένη σχετικά με τη θερμοκρασία και τις συνθήκες εξαερισμού μες στο χώρο. Την ίδια στιγμή ωστόσο, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απάντησε πως ήταν ικανοποιημένη από τις συνθήκες φωτισμού μες στους χώρους και τα αναγνωστήρια του κτηρίου. Συγχρόνως, υπήρξε αρκετά μεγάλη ικανοποίηση ως προς τον αριθμό των τραπεζιών και των καρεκλών για τους χρήστες και των οποίων ο αριθμός θεωρείται εν μέρει επαρκής. Πάντως, γενικά ως προς την επάρκεια καθισμάτων και τραπεζιών στην περίπτωση που ο χώρος είναι πλήρης επισκεπτών, οι απόψεις φαίνεται πως διίστανται. Εκεί που φαίνεται να υφίσταται πρόβλημα όμως, είναι το ζήτημα περί της επαρκούς κάλυψης της Εθνικής Βιβλιοθήκης σε χώρους υγιεινής (π.χ τουαλέτες), όπως επίσης και η καθαριότητα αυτών των χώρων. Συγχρόνως, η πλειοψηφία κρίνει πως υπάρχει πρόβλημα αναφορικά με την επαρκή και συνεχή κάλυψη της Βιβλιοθήκης σε ρεύμα (Ekpenyong, & Effion, 2021).

Στη συνέχεια, έχουμε τη μελέτη περίπτωσης δύο ιδιωτικών κολεγίων της Βόρειας Αμερικής, το Lafayette College στο Easton και το Earlham College στο Ρίτςμοντ της Ιντιάνα, που χρησιμοποίησαν τα δεδομένα της έρευνας MISO (Measuring Information Services Outcomes) για τον καθορισμό και τη δημιουργία χώρων.

Η Έρευνα MISO είναι ένα ποσοτικό εργαλείο, βασισμένο στο διαδίκτυο, που έχει σχεδιαστεί για να μετράει τον τρόπο με τον οποίο καθηγητές, φοιτητές και προσωπικό αξιολογούν την βιβλιοθήκη όπως επίσης και τις υπηρεσίες πληροφόρησης μέσω της τεχνολογίας που χρησιμοποιεί η κάθε βιβλιοθήκη. Θα πρέπει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο το ότι γενικότερα εδώ και πολλά χρόνια διάφορες βιβλιοθήκες σε όλο τον κόσμο επιλέγουν εργαλεία αξιολόγησης, ώστε να κάνουν μετρήσεις, σχετικά με την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών τους. Ένα τέτοιο εργαλείο αντίστοιχα, είναι και το MISO, που αναπτύχθηκε από κοινού από μια μικρή ομάδα κολεγίων. Το MISO επιτρέπει την ευελιξία και την αναλυτική σύγκριση μεταξύ των ομότιμων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων παρέχοντας υψηλά ποσοστά ανταπόκρισης (Kyriallidou & Consiglio, 2005).

Από το 2005, η έρευνα, με βάση αυτό το εργαλείο, έχει διεξαχθεί σε περισσότερα από 100 ιδρύματα. Οι ερωτήσεις που σχετίζονται με την έρευνα αναφέρονται στη χρήση των προσφερόμενων υπηρεσιών εντός του χώρου διαφόρων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Στα πλαίσια μάλιστα του προγράμματος με την ονομασία «Αξιολόγηση Βιβλιοθήκης 2010» τα μέλη της ομάδας MISO μοιράστηκαν τα δεδομένα της προκαταρκτικής έρευνας για τις βιβλιοθήκες.

Το Κολλέγιο του Earlham απευθύνθηκε σε 149 μέλη του προσωπικού του, όπως επίσης και σε 500 φοιτητές του, με στόχο την συλλογή κάποιων στοιχείων. Από το προσωπικό απάντησε το 71,1% και από τους φοιτητές ανταποκρίθηκε ένα 60%. Μέσω των διαφόρων αποτελεσμάτων γενικότερα φάνηκε, πως οι ίδιοι οι υπάλληλοι της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης του συγκεκριμένου Κολλεγίου είχαν αναδειχθεί, με βάση τις απόψεις των ίδιων των φοιτητών, ως εξαιρετικοί, αναφορικά με την ευγένειά τους και ως προς την βοήθεια προς πρόσφεραν προς τους φοιτητές. Από την άλλη μεριά όμως, το Κολλέγιο Earlham ήταν σαφές, πως είχε προβλήματα, ως προς την ποιότητα των κτηριακών εγκαταστάσεων και του χώρου γενικότερα μες στην ακαδημαϊκή του βιβλιοθήκη. Η κατάσταση τόσο από τους ίδιους τους φοιτητές όσο και εκ μέρους των υπαλλήλων της σχολής δεν είχε χαρακτηριστεί ως δραματική και πολύ άσχημη, αν και γενικότερα ήταν μάλλον μέτρια (Baker et al., 2018).

Μια άλλη περίπτωση παράλληλα που μπορούμε να αναφέρουμε εδώ (με την χρήση πάντα του εργαλείου MISO) είναι και αυτή του μικρού ιδιωτικού κολλεγίου Lafayette. Θα πρέπει να τονιστεί πως το 2005 η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη αυτού του κολλεγίου είχε προβεί σε μια μεγάλη ανακαίνιση των εσωτερικών της χώρων, ενώ επίσης οι εγκαταστάσεις της είχαν επεκταθεί. Στα πλαίσια της εν λόγω επέκτασης μάλιστα, είχε οργανωθεί ακόμα καλύτερα και το σύστημα παροχής υπηρεσιών διαμέσου των ηλεκτρονικών υπολογιστών της βιβλιοθήκης αυτής. Από το σύνολο των 2.449 φοιτητών του κολλεγίου, συμμετείχε ένα ποσοστό 33,3% στην έρευνα. Σχετικά με τα αποτελέσματα ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, οι ερωτήσεις σχετικά με τους ήσυχους χώρους, τα θρανία και τα τραπέζια μελέτης σημείωσαν βαθμολογία σημαντικά χαμηλότερη συγκριτικά με άλλες σχολές. Ταυτόχρονα, η σημασία την οποία έχουν οι χώροι της ομαδικής εργασίας εντός της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στο Lafayette βαθμολογήθηκε με υψηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με μια παλαιότερη σχετική έρευνα του 2010. Το ίδιο αυτό στοιχείο, δηλαδή η χρήση του χώρου ομαδικής μελέτης ήταν σημαντικά υψηλότερη από το μέσο ποσοστό. Το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης και οι ομαδικοί χώροι μελέτης ήταν τα πιο συχνά αναφερόμενα θέματα στα σχόλια των μαθητών. Επιπλέον, υπήρξε αυξημένη ικανοποίηση σχετικά με την ησυχία στο χώρο της βιβλιοθήκης. Η ικανοποίηση σχετικά με την ησυχία στο χώρο εργασίας μπορεί να βελτιώνεται και λόγω των συνεχών συστάσεων εκ μέρους των υπαλλήλων της βιβλιοθήκης (Baker et al., 2018).

Σαν συμπέρασμα μπορούμε να πούμε ότι οι έρευνες στα κολλέγια Lafayette και Earlham, που διεξήχθησαν το 2015, παρόλο που προσεγγίζουν διαφορετικά τη «βιβλιοθήκη ως χώρο», θεωρούν ότι είναι ένας πολύ σημαντικός χώρος για τους φοιτητές μέσα σε μια πανεπιστημιούπολη. Χρησιμοποιούν δεδομένα της έρευνας MISO, που επιβεβαιώνουν την

αξία των εγκαταστάσεων της βιβλιοθήκης για τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (Baker et al., 2018)

Αξιοσημείωτη είναι και η περίπτωση μιας έρευνας, η οποία είχε λάβει χώρα το Μάρτιο του 2015 στο Πανεπιστήμιο Τεχνολογίας Cape Peninsula στη Νότια Αφρική. Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να διερευνήσει τη χρήση των υπηρεσιών και των εγκαταστάσεων της βιβλιοθήκης από φοιτητές στο Cape Peninsula University of Technology και ειδικότερα να συγκεντρώσει σχόλια σχετικά με την ικανοποίηση από τις υπηρεσίες αλλά και την προσβασιμότητα και τη χρήση των εγκαταστάσεων. Η έρευνα αυτή περιλαμβάνει ανεπίσημες συνεντεύξεις και εξαγωγή στοιχείων, συμπερασμάτων και πληροφοριών μέσα από την διαδικασία της παρατήρησης.

Συνολικά στην έρευνα συμμετείχαν 394 μαθητές. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, αν και η ζήτηση για ορισμένες υπηρεσίες όπως π.χ ο δανεισμός, η επιτόπια χρήση του υλικού της βιβλιοθήκης μειώνονται, ο αριθμός των επισκέψεων στις εγκαταστάσεις της βιβλιοθήκης αυξάνεται. Ενώ οι μαθητές προτιμούν να χρησιμοποιούν διαδικτυακούς πόρους, εξακολουθούν να επιλέγουν την αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο. Το προσωπικό της βιβλιοθήκης είναι η πρώτη επιλογή επικοινωνίας τους και ακολουθεί η επικοινωνία με email. Επιπλέον, οι μαθητές τείνουν να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη κυρίως για ατομική μελέτη, έρευνα και ομαδική μελέτη. Σύμφωνα με την έρευνα, οι αλλαγές που έγιναν στους χώρους των βιβλιοθηκών αυτών, είχαν ως αποτέλεσμα οι σχετικές υπηρεσίες να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των χρηστών της βιβλιοθήκης, αν και υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης. Αυτή η βελτίωση είναι συνδεδεμένη περισσότερο με την ύπαρξη καλύτερων ηλεκτρονικών υπολογιστών, αλλά και με την ύπαρξη κάπως καλύτερου φωτισμού και μεγαλύτερης άνεσης για τους χρήστες της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης ως προς τις αποστάσεις μεταξύ καρεκλών και μεταξύ των τραπεζιών. Επιπλέον, υπήρχε η ανάγκη για περισσότερους ομαδικούς χώρους μελέτης. (Becker et al., 2017).

Μια άλλη ενδιαφέρουσα έρευνα έγινε το 2014, σε ένα τυχαίο δείγμα 25 βιβλιοθηκών από τις 257 δημόσιες βιβλιοθήκες, που αναφέρονται στον ετήσιο κατάλογο του Library Journal στις Η.Π.Α. και οι οποίες μάλιστα είχαν ανακαινιστεί, ως προς τις εσωτερικές τους εγκαταστάσεις. Η έρευνα είχε εστιάσει ιδιαίτερα στις απόψεις και αντιδράσεις των εφήβων που επισκέπτονται αυτούς τους χώρους και κυρίως ως προς την διαρρύθμιση των εν λόγω χώρων και των ανέσεων που μπορούν να προσφέρουν. Η έρευνα αυτή είχε θέσει κάποια συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα: α) Ποια στοιχεία σχεδιασμού φυσικού χώρου θεωρούν οι έφηβοι και οι βιβλιοθηκονόμοι τα πιο σημαντικά στη δημιουργία επιτυχημένων χώρων δημόσιων βιβλιοθηκών για τους εφήβους, β) Τι είδους δραστηριότητες περιμένουν οι

έφηβοι και οι βιβλιοθηκονόμοι να υποστηρίζουν οι φυσικοί χώροι της δημόσιας βιβλιοθήκης, γ) Ποιες είναι οι επιπτώσεις για τις βέλτιστες πρακτικές σχεδιασμού στη δημόσια βιβλιοθήκη χώρων για εφήβους (Agosto D.E. et al., 2015).

Στα πλαίσια των αποτελεσμάτων της έρευνας, παρατηρεί κάποιος το ότι οι έφηβοι, όπως επίσης και οι βιβλιοθηκονόμοι είχαν δώσει μεγάλη βαρύτητα σε στοιχεία, όπως η άνεση χώρου εντός των αναγνωστηρίων, η κατάλληλη ποιότητα αναφορικά με καρέκλες και τραπέζια, καθώς και η ύπαρξη του κατάλληλου υλικού για την άντληση γνώσεων, πληροφοριών κλπ. εκ μέρους των μαθητών. Ένα άλλο θέμα που είχε απασχολήσει τους συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν ο φωτισμός αλλά και η καταλληλότητα των παραθύρων μες στις αίθουσες αυτών των βιβλιοθηκών. Επίσης δόθηκε σημασία και στο ζήτημα οργάνωσης των υπηρεσιών της κάθε βιβλιοθήκης. Η μελέτη λοιπόν μας λέει ότι η ανάγκη για σωματική άνεση είναι πολύ σημαντική τόσο για τους έφηβους όσο και για τους βιβλιοθηκονόμους. Οι συμμετέχοντες ήταν ενθουσιασμένοι με τα ελκυστικά έπιπλα, τον αποτελεσματικό και ελκυστικό φωτισμό και τα έπιπλα που μεταφέρθηκαν εκεί για να φιλοξενήσουν διάφορες δραστηριότητες και χρήσεις. Αυτά τα αποτελέσματα υποδηλώνουν επίσης την ανάγκη για χώρους πολλαπλών χρήσεων σχεδιασμένους να φιλοξενούν και τις δύο ομάδες και ταυτόχρονα χώρους για ατομική χρήση (Agosto D.E. et al., 2015). Επιπλέον, οι καλά σχεδιασμένοι χώροι βιβλιοθηκών πρέπει να υποστηρίζουν τον ελεύθερο χρόνο των εφήβων με κατάλληλες δραστηριότητες, που να καλύπτουν ταυτόχρονα και τις ακαδημαϊκές τους ανάγκες. Τέλος, όλες οι συστάσεις που αναφέρονται στην ενότητα αποτελεσμάτων παρέχουν ένα πλαίσιο υπηρεσιών με επίκεντρο τον χρήστη (Agosto D.E. et al., 2015).hh

Πέρα από όλες αυτές τις περιπτώσεις όμως, μια άλλη έρευνα, που θα ήταν δυνατόν να ληφθεί υπόψη σε αυτό το σημείο είναι και εκείνη που αφορούσε τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον, όπως κι εκείνη του Πανεπιστημίου της Χάιφας, που πραγματοποιήθηκε το 2008. Ανάμεσα στα ζητήματα που είχαν τεθεί σε όσους συμμετείχαν σε αυτήν την έρευνα (και από τα δύο Πανεπιστήμια) ήταν οι λόγοι χρήσης των βιβλιοθηκών και η αξιολόγηση των εσωτερικών εγκαταστάσεων. Ειδικότερα ως προς το θέμα των διαφόρων υπηρεσιών εντός αυτών των δύο βιβλιοθηκών, περίπου στο ίδιο ποσοστό, τόσο οι χρήστες στο Πανεπιστήμιο της Ουάσιγκτον, όσο και σε εκείνο της Χάιφας, δίνουν πολύ μεγάλη βαρύτητα στην αποτελεσματικότητα, ταχύτητα, ποιότητα κλπ., των ηλεκτρονικών υπολογιστών που υπάρχουν εκεί. Επιπλέον, εξίσου σημαντικό είναι και το ζήτημα περί ύπαρξης κατάλληλων υποδομών μες στην ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη, περισσότερες πρίζες κλπ., με γνώμονα την σύνδεση φορτιστών για κινητά ή λάπτοπ κλπ. (Porat L., 2011).

Από την άλλη μεριά, για τους χρήστες στη Χάιφα, είναι ενδεικτικό το ότι ήταν κάπως πιο σημαντική και η άνεση ως προς την πρόσβαση σε συλλογές βιβλίων, περιοδικών κλπ., ενώ οι χρήστες της Ουάσιγκτον ήταν κάπως πιο θετικοί αναφορικά με την ύπαρξη χώρων για ομαδικές εργασίες. Οι χρήστες στη Χάιφα (φοιτητές και προσωπικό της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης) θεωρούν πως είναι σε κατώτερο επίπεδο η ποιότητα των χώρων εκείνων που προορίζονται για ομαδικές εργασίες. Επιπλέον, είχε παρατηρηθεί ότι μερικές φορές υπήρχε αρκετός θόρυβος και το ότι χρειαζόταν κάπως μεγαλύτερη βοήθεια προς έναν επισκέπτη, ώστε να πλοηγηθεί πιο αποτελεσματικά μεταξύ των διαφόρων τομέων και ραφιών μες στο χώρο αυτό. Στην ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη της Ουάσιγκτον αντίστοιχα, το ζήτημα περί χωροταξίας φαινόταν να είναι σε ένα μάλλον κατώτερο επίπεδο. Αυτό, για παράδειγμα, αφορούσε εν μέρει το θέμα περί των διαφόρων καρεκλών και τραπεζιών. Πάντως και στις δύο ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι χαρακτηριστικό εδώ και το ότι εν τέλει υπήρχε μια σχετική ικανοποίηση για τους χώρους και τις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις (Porat L., 2011).

Αρκετά ενδιαφέρουσα συγχρόνως ήταν και μια έρευνα των Peng et al., (2020) σχετικά με την ικανοποίηση των φοιτητών από κάποιες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην Κίνα. Στην έρευνα συγκεκριμένα συμμετείχαν 486 φοιτητές από το Πανεπιστήμιο της Wuhan, το Πανεπιστήμιο Επιστήμης και Τεχνολογίας της Huazhong και το Πανεπιστήμιο Τεχνολογίας της Wuhan. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε ποσοτική μεθοδολογία. Η επιλογή των τριών βιβλιοθηκών έγινε λόγω των σημαντικών ανακαινίσεων, που είχαν γίνει στις συγκεκριμένες βιβλιοθήκες

Μέσω των αποτελεσμάτων, αυτό που φάνηκε εδώ, πιο συγκεκριμένα, ήταν το ότι κυρίως στο Πανεπιστήμιο της Wuhan είχαν σημειωθεί τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης αναφορικά με τον εσωτερικό χώρο της βιβλιοθήκης, τα έπιπλα, τον φωτισμό. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ένα υψηλό ποσοστό ικανοποίησης σχετικά με το θέμα του εξαιρισμού ενώ ήταν λιγάκι πιο χαμηλό το ποσοστό ικανοποίησης, αναφορικά με την ποικιλία και το εύρος των υπηρεσιών των βιβλιοθηκονόμων και γενικότερα των υπαλλήλων αυτών των τριών βιβλιοθηκών. Καθώς οι φοιτητές έχουν διαφορετικές προσωπικότητες, συνήθειες μελέτης και στυλ μάθησης, οι βιβλιοθήκες πρέπει να αναπροσαρμόζονται και να καλύπτουν ποικίλλες ανάγκες . (Peng et al., 2020).

Μια άλλη έρευνα που ίσως θα ήταν εφικτό να ληφθεί υπόψη επίσης εδώ, είναι και αυτή των Oluwunmi et al. (2016) που είχε λάβει χώρα στα πλαίσια τεσσάρων ιδιωτικών πανεπιστημίων στην περιοχή Ogun της νοτιοδυτικής Νιγηρίας το 2016. Στα πλαίσια της έρευνας είχαν δοθεί 744 ερωτηματολόγια (το ποσοστό ανταπόκρισης των φοιτητών ήταν στο 70%). Από τους συμμετέχοντες επίσης το 44% ήταν άνδρες και το 56% ήταν γυναίκες.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας υπήρχε μια σχετική ικανοποίηση ως προς τον χώρο που αναλογεί για τον κάθε φοιτητή μέσα στις βιβλιοθήκες ενώ αντίστοιχα, φάνηκε ότι υπήρχε αυξημένος προβληματισμός για τις εξόδους κινδύνου στις προαναφερθείσες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Ο μέσος όρος ικανοποίησης των φοιτητών, ως προς τους χώρους των τεσσάρων αυτών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, με άριστα το 5 (σε μια πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert) ήταν στο 3,61, με άλλα λόγια, λίγο πάνω από τον μέσο όρο. Το ζήτημα περί ικανοποίησης αφορούσε και στοιχεία όπως τα έπιπλα και τον φωτισμό, και τον -κατά μέσο όρο- χώρο για κάθε άτομο, που θεωρήθηκε κάπως ανεπαρκής και περιορισμένος (Oluwunmi et al., 2016).

Επιπλέον, μια άλλη έρευνα, εν συνεχεία, που θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη, είναι κι εκείνη των Kim & Yang (2022). Η έρευνα αυτή συγκεκριμένα είναι η συνέχεια μιας προηγούμενης έρευνας που είχε γίνει από τον Yujin Kim το 2019 και που αφορούσε το πώς ο χώρος της βιβλιοθήκης μπορεί να επηρεάσει την ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών. Η έρευνα είχε συμπεριλάβει τις απαντήσεις 12 φοιτητών σε πανεπιστήμιο της Ατλάντα, στα πλαίσια χρήσης της ποιοτικής μεθοδολογίας (επρόκειτο για το Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Georgia στην Ατλάντα).

Οι φοιτητές ανέφεραν ένα κατάλληλο επίπεδο θορύβου περιβάλλοντος στους ανοιχτούς χώρους για ατομική μελέτη και ομαδική εργασία καθώς και στους εσωτερικούς χώρους. Ωστόσο, ανέφεραν επίσης ότι δεν υπήρχε θόρυβος μέσα στους χώρους για ατομική μελέτη αν και μερικές φορές, μικροί ήχοι τους αποσπούσαν την προσοχή. Αντίστοιχα, οι απόψεις σχετικά με την ησυχία διέφεραν ανάλογα με τον τύπο του χώρου. Οι μαθητές έμειναν ικανοποιημένοι με το επίπεδο θορύβου για τον ατομικό χώρο μελέτης, ενώ ανέφεραν ότι ο χώρος για ομαδική εργασία είχε περισσότερο θόρυβο. Κατά τα άλλα, οι άνθρωποι που δεν προτιμούσαν τη βιβλιοθήκη ήθελαν να έχουν έναν ήσυχο χώρο (Kim & Yang, 2022).

Ο φωτισμός αναφέρθηκε σε δύο πτυχές: 1) ποσότητα φωτισμού και 2) φυσικός φωτισμός. Οι μαθητές τόνισαν τη σημασία του σωστού φωτισμού για τη μελέτη τους, ενώ ο φυσικός φωτισμός είναι σημαντικός τόσο για τη θετική τους διάθεση όσο και για την απόδοσή τους. Αναφορικά με τα έπιπλα, παρόλο που ο προτιμώμενος τύπος επίπλου ήταν διαφορετικός για κάθε μαθητή, τους άρεσε η ποικιλία των επίπλων που παρέχονται στη βιβλιοθήκη. Οι μαθητές ανέφεραν τα έπιπλα με δύο διαφορετικούς τρόπους: 1) ποικιλία και 2) άνεση. Για έναν ανοιχτό χώρο για ομαδική εργασία, οι φοιτητές ανέφεραν συγκεκριμένα διάφορους τύπους επίπλων και τη διαθεσιμότητα για τη μετακίνησή τους. Ωστόσο, ένα από τα κύρια παράπονα που ανέφεραν οι μαθητές ήταν η μη διαθεσιμότητα θέσεων που ήθελαν και ότι μερικές φορές ήταν δύσκολο να γνωρίζουν πού μπορούσαν να βρεθούν. Η άνεση των

επίπλων ήταν σημαντική για μακροχρόνια χρήση. Από την άλλη, για μεμονωμένους χώρους μελέτης με καρέκλες και αίθουσες συσκέψεων, οι μαθητές υπέδειξαν εργονομικές καρέκλες στους χώρους που ήταν κατάλληλοι για παρατεταμένη χρήση (Kim & Yang, 2022).

Μια άλλη έρευνα εξετάζει το πως αντιλαμβάνονται οι φοιτητές του πανεπιστημίου την ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως χώρο και τις προσπάθειες για την ενίσχυση της πληροφοριακής παιδείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η έρευνα, που πραγματοποιήθηκε το 2013 στο Πανεπιστήμιο Al Akhawayn, στο Ifrane της Αιγύπτου, είχε συμπεριλάβει 261 μαθητές και 14 βιβλιοθηκονόμους ως ερωτηθέντες. Μέσω της συγκεκριμένης περίπτωσης, οι ερευνητές προσπάθησαν να κατανοήσουν τις εμπειρίες των φοιτητών ως προς τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες καθώς και τη σημασία των βιβλιοθηκών και των βιβλιοθηκονόμων στην διαχείριση πληροφοριών για την υποστήριξη της διδασκαλίας και της μάθησης (El Fadil M., 2013). Χρησιμοποιήθηκαν ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις και η έρευνα είχε συνδεθεί με την διαδικασία της συλλογής δεδομένων.

Αναφορικά με τις επισημάνσεις των φοιτητών, αλλά και των βιβλιοθηκονόμων της εν λόγω ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης το στοιχείο αυτό που αναδεικνύεται εδώ έχει να κάνει με την ικανοποίηση των πρώτων σχετικά με το ζήτημα περί της προσπάθειας του προσωπικού της βιβλιοθήκης να βοηθήσει τους φοιτητές σε ό, τι αναζητούν αυτοί (όπως περιοδικά, συλλογές ή τίτλους βιβλίων κλπ.). Από την άλλη μεριά πάντως, είναι γεγονός, πως δεν υπάρχουν υψηλά ποσοστά ικανοποίησης, ως προς το θέμα των επίπλων, των τραπεζιών, των καρεκλών που χαρακτηρίζονται από τους περισσότερους φοιτητές ως φθαρμένες και κακής ποιότητας. Είναι χαρακτηριστικό, πως αναφορικά με το ζήτημα περί φωτισμού όμως, όπως επίσης και ως προς την ποιότητα σύνδεσης στο Ίντερνετ οι φοιτητές είχαν εκφράσει εν πολλοίς την ικανοποίησή τους (El Fadil M., 2013).

Σε αυτό το σημείο φυσικά κάποιος θα ήταν δυνατόν να σημειώσει (με βάση και όλα όσα έχουν επισημανθεί και πιο πάνω), το ότι εν γένει, ο χρήστης είναι το πρόσωπο κλειδί στις υπηρεσίες που παρέχονται από την βιβλιοθήκη. Επομένως, είναι σημαντικό να εστιάσουμε στους χρήστες της βιβλιοθήκης και να κάνουμε το καλύτερο για να τους ικανοποιήσουμε. Η κατανόηση των αναγκών των χρηστών είναι η μισή μάχη που κερδίζεται με την βοήθεια της παροχής υπηρεσιών πληροφοριών μέσα σε μια ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη.

Η επιτυχία οποιουδήποτε προγράμματος αναφορικά με τον σχεδιασμό του εσωτερικού μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, βασίζεται στο να υπάρχει πάντα η ακριβής κατανόηση των διαφόρων αναγκών των χρηστών που βρίσκονται σε ένα τέτοιο χώρο. Αναγκών, που είναι συνδεδεμένες με στοιχεία, όπως η άνεση των επίπλων, η αποτελεσματικότητα των

υπαλλήλων, αλλά και ο τρόπος οργάνωσης του υλικού και των συλλογών μιας βιβλιοθήκης, η αισθητική ικανοποίηση από την εσωτερική διαρρύθμιση του χώρου καθώς και ο φωτισμός, τα χρώματα που επικρατούν μες στο χώρο, η αρχιτεκτονική οργάνωση κλπ. (Bedwell, L. and Banks, C. 2013).

Ο χρήστης είναι η πιο σημαντική πτυχή του στοιχείου μιας βιβλιοθήκης. Επομένως, η κατανόηση του χρήστη είναι σημαντική και είναι μια συνεχής προσπάθεια. Η ορθή λειτουργία οποιασδήποτε βιβλιοθήκης μπορεί να κριθεί με βάση το βαθμό ικανοποίησης των χρηστών. Η ικανοποίηση των χρηστών είναι μια σύνθετη έννοια. Μπορεί απλώς να σημαίνει πόσο καλά νιώθουν οι χρήστες μετά από μία συναλλαγή με μια βιβλιοθήκη ή μπορεί απλώς να περιλαμβάνει την πιθανότητα επιστροφής τους σε αυτήν τη βιβλιοθήκη,. Έτσι, η διαθεσιμότητα πόρων, υπηρεσιών, αγαθών, το περιβάλλον, η στάση του προσωπικού και οι εγκαταστάσεις της βιβλιοθήκης μπορούν να έχουν σημαντική επίδραση στους χρήστες.

Είναι σημαντικό, ωστόσο, να σημειωθεί ότι μπορεί να κριθεί η ποιότητα των πόρων μέσα από μια συνολική αντίληψη σχετικά με το αν η βιβλιοθήκη μπορεί να παρέχει πρόσβαση σε υλικό, το οποίο μπορεί να χρειάζονται οι χρήστες ενός τέτοιου χώρου. Κάτι τέτοιο έχει να κάνει, για παράδειγμα, με βιβλία, περιοδικά, φωτοτυπίες κλπ. Η επαρκής πρόσβαση σε διάφορες πηγές πληροφόρησης της βιβλιοθήκης συνδέεται άμεσα με την ικανοποίηση των αναγκών των χρηστών. Η ικανοποίηση των χρηστών θα μπορούσε να βασίζεται και στο ωράριο λειτουργίας, στις εγκαταστάσεις της βιβλιοθήκης, στις συμπεριφορές προσωπικού και γενικότερα στο περιβάλλον της (Montgomery, & Miller, 2011).

Εδώ και πολλά χρόνια όμως, είναι εμφανές, πως γενικότερα η νέα κανονικότητα αναφορικά με τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, σε μεγάλο βαθμό και σε αρκετές κοινωνίες του κόσμου, είναι συνυφασμένη με ένα σύνολο δημοσιονομικών περιορισμών. Υπό το βάρος των τελευταίων εξάλλου, δεν είναι τυχαίο (σε συνδυασμό και με την κυριαρχία των σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών) το ότι πια στις μέρες η ίδια η βιβλιοθήκη ως τόπος, είναι κάτι που μοιάζει να αμφισβητείται.

Είναι αξιοσημείωτες οι διάφορες δυσκολίες που έχουν αναδυθεί στη διάρκεια αυτών των τελευταίων δεκαετιών, κυρίως στο θέμα χρηματοδότησης κάποιων υπηρεσιών σε τομείς, όπως αυτόν της Εκπαίδευσης. Πρόκειται μάλιστα για δυσκολίες, για τις οποίες υφίσταται πλέον η προτροπή του να επικεντρωθούμε στις βασικές και θεμελιώδεις ανάγκες χώρων, όπως αυτοί των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, παρά στα γρήγορα κέρδη και σε μεγαλόπνοα σχέδια. Κάτι τέτοιο αποτελεί έναν χρήσιμο τρόπο σκέψης για τη βιβλιοθηκονομία στη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα (Montgomery, & Miller, 2011).

Από την παγκόσμια ύφεση του 2007 και μετά, οι περισσότερες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν βρεθεί σε μια κατάσταση δημοσιονομικού περιορισμού. Κάτι τέτοιο άλλωστε συμβαίνει εδώ και καιρό, δεδομένου, ότι οι θεσμοί που τους χρηματοδοτούν, αντιμετωπίζουν περικοπές στον προϋπολογισμό, οι εκκλήσεις για τον περιορισμό των διδάκτρων αυξάνονται, τη στιγμή που μειώνονται τα εισοδήματα και υφίστανται χαμηλότερα έσοδα από κληροδοτήματα (Montgomery, & Miller, 2011).

Υπάρχει, ωστόσο, μια άλλη συνθήκη με βάση την οποία η βιβλιοθηκονομία και οι βιβλιοθήκες είναι εφικτό να ενταχθούν σε μια νέα κανονικότητα. Τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες ήταν εξαιρετικά επιτυχείς στη μετάβαση από την παραδοσιακή και αναλογική μορφή, ως προς τις υπηρεσίες και τις συλλογές τους, προς τις ψηφιακές υπηρεσίες και συλλογές. Έτσι, οι περισσότερες, αν όχι όλες, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν πλέον υβριδικές και ψηφιακές λειτουργίες. Κάτι τέτοιο έχει να κάνει, τόσο με αναλογικές όσο και ψηφιακές υπηρεσίες και συλλογές, και πολλές βιβλιοθήκες αρχίζουν να σκέφτονται καθαρώς μια ψηφιακού τύπου οργάνωση για τις έντυπες συλλογές τους (Montgomery, & Miller, 2011).

Σε ένα περιβάλλον πληροφοριών στο οποίο κυριαρχεί το ψηφιακό στοιχείο, αλλά και μέσα από ένα οικονομικό περιβάλλον στο οποίο οι θεσμοί αντιμετωπίζουν τη μακροπρόθεσμη προοπτική των μικρότερων οικονομικών προϋπολογισμών, τίθεται υπό αμφισβήτηση η συνεισφορά κάθε δαπάνης με γνώμονα την διασφάλιση της επιτυχίας των μαθητών και των φοιτητών σε ακαδημαϊκές εγκαταστάσεις, πανεπιστήμια, κολλέγια κλπ. Ουσιαστικά, το ερώτημα είναι το πώς μπορεί να νοηθεί ο ρόλος της βιβλιοθήκης ως φυσικού χώρου όταν οι χρήστες δεν χρειάζεται να επισκεφθούν το κτίριό της με γνώμονα την χρήση των υπηρεσιών ή των διαφόρων πόρων της βιβλιοθήκης;

Ωστόσο, σε μια εποχή που σε πολύ μεγάλο βαθμό πια αρκετά στοιχεία και πτυχές της ζωής μας αναπτύσσονται μέσα σε έναν ψηφιακό χώρο, ο φυσικός χώρος παραμένει ισχυρός στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα μέλη των διαφόρων ακαδημαϊκών τμημάτων και υπηρεσιών ενός πανεπιστημίου, όπως είναι οι υπάλληλοι μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, αν δεν έχουν ήδη προβεί σε κάτι τέτοιο, δεν παύουν να είναι πρόθυμοι τις περισσότερες φορές στο να ανακτήσουν χώρο σε ακαδημαϊκά κτίρια και να δημιουργήσουν ή να ενισχύσουν τμηματικές βιβλιοθήκες (Montgomery, & Miller, 2011).

Οι βασικές κτηριακές εγκαταστάσεις μιας βιβλιοθήκης, συχνά μπορεί να είναι ακόμα και δύσκολο το να είναι απόλυτα προσβάσιμες σε όλους τους ενδιαφερόμενους. Μπορεί ενίοτε

να χρησιμοποιούνται μάλιστα και για άλλες δραστηριότητες από την μεριά της διοίκησης και των διαφόρων υπηρεσιών ενός πανεπιστημίου. (Howard 2009).

Εδώ θα ήταν δυνατόν να υποστηρίξουμε, ότι ο βασικός ρόλος του κτιρίου της βιβλιοθήκης την επόμενη δεκαετία δεν θα είναι αυτός της αποθήκης συλλογών ή ότι οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες θα είναι σε κεντρικά σημεία κυρίως ως χώροι παροχής υπηρεσιών και πληροφοριών, αν και στο υβριδικό μας περιβάλλον θα συνεχίσουν σε κάποιο βαθμό να υπάρχουν και αυτοί οι ρόλοι. Ο βασικός ρόλος της βιβλιοθήκης ως τόπου, θα συνεχίσει να είναι η προσφορά υπηρεσιών σε φοιτητές, διδακτικό προσωπικό πανεπιστημίων, αλλά και σε εξωτερικούς επισκέπτες αυτών των χώρων. Κάτι τέτοιο εδώ είναι άρρηκτα συνυφασμένο συγχρόνως όμως και με το ότι η βιβλιοθήκη ως χώρος, αποτελεί χώρο συνεργατικής μάθησης και αλληλεπίδρασης με την κοινότητα (Friend, 2007).

Περαιτέρω, είναι δυνατόν να τονιστεί παράλληλα και το ότι αυτός ο ρόλος δεν μπορεί να παραμεριστεί ακόμα και κατά τη διάρκεια μιας περιόδου δημοσιονομικού περιορισμού. Οι βιβλιοθηκονόμοι δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν αυτές τις νέες συνθήκες οικονομικών δυσκολιών ως δικαιολογία για την μη παροχή υπηρεσιών προς τους χρήστες των βιβλιοθηκών. Αυτό δεν έχει μόνο πρακτικό, οικονομικό και εκπαιδευτικό νόημα, αλλά είναι επίσης ιστορικά θεμελιωμένος ο ρόλος των βιβλιοθηκών ως τόπος γνώσης, πνευματικής καλλιέργειας και συνεργασίας. Πρόκειται για μια σταθερή αξία δηλαδή που συνεχίστηκε και στη σύγχρονη εποχή. Κι αυτό ασχέτως πλέον των νέων συνθηκών που έχουν αναδειχθεί αυτές τις δεκαετίες, κατά τη διάρκεια της έκρηξης πληροφοριών (Matthews, 2009).

Καθώς οι χρήστες αποκτούν στην πορεία αυτών των τελευταίων δεκαετιών, ολοένα και περισσότερο τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν υπηρεσίες και συλλογές μιας βιβλιοθήκης εκτός των κτηριακών της εγκαταστάσεων, θεωρήθηκε σταδιακά αναγκαίο το να αναπτυχθούν μια σειρά από στρατηγικές Μάρκετινγκ. Ο απώτερος στόχος άλλωστε, ήταν και είναι το να προσελκυστούν και πάλι όσο το δυνατόν περισσότεροι χρήστες στους χώρους των βιβλιοθηκών.

Κάτι τέτοιο φυσικά, έχει αποτελέσει μια πολύ μεγάλη πρόκληση για τις βιβλιοθήκες, δεδομένου του ανταγωνισμού που έχει αναδειχθεί εξαιτίας της ραγδαίας επέκτασης του Διαδικτύου και γενικότερα των διαφόρων ηλεκτρονικών και ψηφιακών υπηρεσιών που έχουν αναπτυχθεί από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες σε όλο τον κόσμο. Δεν είναι τυχαίο ωστόσο, πως ακριβώς μέσα από μια τέτοια πρόκληση, πέραν των όποιων προβλημάτων μπορεί να αναδύονται κατά καιρούς, υπάρχουν και άλλες προκλήσεις όπως η εξασφάλιση οικονομικών επιχορηγήσεων (Matthews, B., 2009).

2.5 Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (ΠΑΔΑ) ιδρύθηκε το 2018. Προήλθε από τη συγχώνευση του ΤΕΙ Αθηνών και του ΤΕΙ Πειραιά και από το 2019 περιλαμβάνει και τη Σχολή Δημόσιας Υγείας.

Οι σπουδές στο ΠΑΔΑ καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα σπουδών και συγκεκριμένα περιλαμβάνουν τις ακόλουθες σχολές:

- α) Δημόσιας Υγείας,
- β) Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών,
- γ) Επιστημών Τροφίμων,
- δ) Επιστημών Υγείας & Πρόνοιας,
- ε) Εφαρμοσμένων Τεχνών & Πολιτισμού,
- στ) Μηχανικών

Οι παραπάνω σχολές απαρτίζονται από επιμέρους τμήματα, τα οποία είναι 27 συνολικά. Σε αυτά φοιτούν 55700 φοιτητές, που ανήκουν σε όλους τους κύκλους σπουδών.

Η Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη του ΠΑΔΑ στεγάζεται σε τρία (3) κτίρια. Αποτελείται από:

Την Κεντρική Βιβλιοθήκη της Πανεπιστημιούπολης Άλσους Αιγάλεω

Ιδρύθηκε το 1977 και πλέον στεγάζεται σε ένα σύγχρονο κτίριο 2.500 τ.μ, εντός της πανεπιστημιούπολης στο Αιγάλεω. Το κτίριο είναι ειδικά διαμορφωμένο και πλήρως εξοπλισμένο, σύμφωνα με τις σύγχρονες προδιαγραφές για να εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες των χρηστών. Διαθέτει αναγνωστήρια για ηλεκτρονικούς υπολογιστές για τους χρήστες. Οι χώροι είναι προσβάσιμοι και σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Επιπλέον, διαθέτει κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, που απαρτίζεται από 6 βιβλιοθηκονόμους και 3 διοικητικούς υπαλλήλους. Το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης είναι από Δευτέρα έως Πέμπτη 09:00-19:00 και Παρασκευή 09:00-15:30.

Τη Βιβλιοθήκη της Πανεπιστημιούπολης Αρχαίου Ελαιώνα

Ιδρύθηκε το 1983 και βρίσκεται κοντά στο Αιγάλεω σε ένα σύγχρονο κτίριο. Είναι μια Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη Τεχνολογικής κατεύθυνσης κυρίως, που εξυπηρετεί τις ανάγκες των Τμημάτων του Πανεπιστημίου. Διαθέτει μεγάλη και πλήρως εξοπλισμένη αίθουσα με άνετα καθίσματα, γραφεία ανάγνωσης, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και κλιματισμό για την προσωπική μελέτη των χρηστών. Επιπλέον, έχει ηλεκτρονικό αναγνωστήριο με 28 υπολογιστές για πρόσβαση στο διαδίκτυο καθώς και υπολογιστές για άτομα με αναπηρία

(κινητικά προβλήματα) και 1 υπολογιστή για άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής. Επίσης, υπάρχει αίθουσα οπτικοακουστικού υλικού. Το προσωπικό αποτελείται από 8 άτομα (η προϊσταμένη, 6 βιβλιοθηκονόμοι και 1 διοικητικός υπάλληλος). Το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης είναι από Δευτέρα έως Πέμπτη 08:30-19:00 και Παρασκευή 08:30-16:00.

Τη Βιβλιοθήκη της Πανεπιστημιούπολης Αθήνας

Βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας (Λεωφ. Αλεξάνδρας 196). Είναι μικρότερη σε μέγεθος συγκριτικά με τις προαναφερθείσες βιβλιοθήκες. Διαθέτει ηλεκτρονικό αναγνωστήριο με 19 υπολογιστές για πρόσβαση στο διαδίκτυο με απώτερο στόχο την κάλυψη των αναγκών των φοιτητών και του διδακτικού προσωπικού. Διαθέτει 1 βιβλιοθηκονόμο. Το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης είναι από Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00-16:00.

Ο σκοπός ίδρυσης των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ είναι η κάλυψη των μαθησιακών και ερευνητικών αναγκών των μελών της κοινότητας του Πανεπιστημίου. Απευθύνεται και στο ευρύτερο κοινό αλλά πρωταρχικός στόχος είναι η εξυπηρέτηση των φοιτητών, του διδακτικού, ερευνητικού και διοικητικού προσωπικού του ΠΑΔΑ.

Ειδικότερα, ως στόχοι της βιβλιοθήκης είναι:

Ο εμπλουτισμός της συλλογής με έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό για την κάλυψη και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών των μελών του Πανεπιστημίου.

- Η συγκέντρωση της επιστημονικής παραγωγής του Πανεπιστημίου στα ψηφιακά αποθετήρια που αναπτύσσει (Ιδρυματικό Αποθετήριο και Ερευνητικό Ψηφιακό Αποθετήριο).
- Η προβολή, ανάπτυξη και αξιολόγηση των υπηρεσιών της, σύμφωνα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του Πανεπιστημίου.
- Η οργάνωση της συλλογής σύμφωνα με τα διεθνή και ελληνικά πρότυπα τεκμηρίωσης.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών με Βιβλιοθήκες και Αρχεία τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.
- Η οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας για τα μέλη της.
- Η στελέχωση των Τμημάτων της με εξειδικευμένο και επαρκές προσωπικό.
- Η συνεχής εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού της.
- Η εξασφάλιση του απαραίτητου υλικοτεχνικού εξοπλισμού για την ομαλή λειτουργία της.

- Η προάσπιση του δικαιώματος πρόσβασης στην πληροφορία και η προστασία των προσωπικών δεδομένων των χρηστών της.

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία

3.1 Σκοπός και μέθοδος

Σκοπός της ερευνητικής αυτής μελέτης είναι αξιολόγηση του φυσικού χώρου των βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ, από φοιτητές του Πανεπιστημίου. Πιο συγκεκριμένα στόχος της έρευνας είναι να διερευνηθούν τα εξής:

- Ο βαθμός χρήσης των βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ από την φοιτητική κοινότητα
- Οι βασικοί λόγοι χρήσης των βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ
- Οι απόψεις των χρηστών για τους φυσικούς χώρους των βιβλιοθηκών
- Προτάσεις των χρηστών για τη βελτίωση της εμπειρίας από τη χρήση των φυσικών χώρων και των υπηρεσιών που παρέχουν οι βιβλιοθήκες του ΠΑΔΑ

Προκειμένου να απαντηθούν τα ερευνητικά αυτά ερωτήματα, ακολουθήθηκε ποσοτική ερευνητική στρατηγική και πιο συγκεκριμένα διενεργήθηκε μια διαδικτυακή έρευνα επισκόπησης απόψεων (Bryman, 2017).

Για την συλλογή των δεδομένων σχεδιάστηκε ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο (βλ. Παράρτημα Ι), με τη χρήση της υπηρεσίας Google Forms, το οποίο στάλθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε όλους τους φοιτητές του Πανεπιστημίου της Δυτικής Αττικής, μέσω της λίστας επικοινωνίας students@uniwa.gr. Μέσω του τρόπου αυτού μειώνεται το κόστος διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής ατόμων που είναι γεωγραφικά διασκορπισμένα. Η διεξαγωγή διαδικτυακών ερευνών ενδείκνυται για ομάδες πληθυσμού με μεγάλη ομοιογένεια, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση, και γενικά έχουν μικρότερο κόστος διεξαγωγής, ενώ η συλλογή των δεδομένων γίνεται με μεγαλύτερη ταχύτητα και αποφεύγονται τυχόν λάθη στην καταχώρηση των δεδομένων (Bryman, 2017).

3.2 Συγκρότηση δείγματος και συλλογή δεδομένων

Τον πληθυσμό-στόχο της έρευνας αποτελούσαν όλες οι φοιτήτριες και οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής που φοιτούν και στους τρεις κύκλους σπουδών. Για τον λόγο αυτόν και εξαιτίας της μεθόδου διαμοιρασμού του ερωτηματολογίου δεν ακολουθήθηκε κάποια δειγματοληπτική στρατηγική. Αντί αυτού εστάλη μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη λίστα επικοινωνίας των φοιτητών του πανεπιστημίου, η οποία περιλαμβάνει όλους τους ενεργούς φοιτητές και φοιτήτριες, όλων των κύκλων σπουδών. Η διανομή του ερωτηματολογίου έγινε από τις 21/06/2022 έως τις 29/08/2022, αφού προηγουμένως ελήφθη η απαραίτητη άδεια από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του ΠΑΔΑ (Αριθμός έγκρισης 53755 - 08/06/2022, βλ. Παράρτημα II). Συνολικά, συμπληρώθηκαν 303 ερωτηματολόγια κατάλληλα για στατιστική ανάλυση.

Πίνακας 1. Δημογραφικά συμμετεχόντων

		Συχνότητα	Ποσοστό
Φύλο	Άνδρας	89	29,37%
	Γυναίκα	210	69,31%
	Άλλο	2	0,66%
	Δεν απαντώ	2	0,66%
Ηλικία	<i>Mean=26,35 SD=10,08</i>		
Ιδιότητα	Προπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής	256	84,49%
	Μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/της	37	12,21%
	Υποψήφια/ος διδάκτορας	8	2,64%
	2 ^ο Πτυχίο	2	0,66%
Έτος φοίτησης	1 ^ο	60	19,80%
	2 ^ο	85	28,05%
	3 ^ο	54	17,82%
	4 ^ο	43	14,19%
	5 ^ο +	61	20,13%
Σχολή φοίτησης	Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστήμων	88	29,04%
	Μηχανικών	77	25,41%
	Επιστήμων Υγείας & Πρόνοιας	76	25,08%
	Εφαρμοσμένων Τεχνών & Πολιτισμού	32	10,56%
	Δημόσιας Υγείας	19	6,27%
	Επιστήμων Τροφίμων	11	3,63%

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Συνολικά έλαβαν μέρος 303 άτομα εκ των οποίων το 69,31% (210 άτομα) είναι γυναίκες, το 29,37% (89 άτομα) είναι άνδρες, το 0,66% (2 άτομα) δήλωσαν «άλλο» και το υπόλοιπο 0,66% (2 άτομα) δήλωσαν «δεν απαντώ». Οι ηλικίες των συμμετεχόντων κυμαίνονταν από 18 έως

64, με κύριες / κυρίαρχες ηλικιακές ομάδες τα 20-24 έτη και με μέσο όρο 26,35 (SD=10,08) έτη. Το 85% των συμμετεχόντων είναι προπτυχιακοί φοιτητές (258 άτομα, 2 εξ αυτών σε δεύτερο πτυχίο), το 12,21% είναι μεταπτυχιακοί φοιτητές (37 άτομα) και το 2,64% είναι υποψήφιοι διδάκτορες (8 άτομα). Όσον αφορά το έτος σπουδών των συμμετεχόντων, το μεγαλύτερο ποσοστό 28,05% είναι στο 2ο έτος φοίτησης (85 άτομα), το 20,13% στο 5+ (61 άτομα), το 19,80% στο 1ο έτος (60 άτομα), το 17,82% στο 3ο έτος (54 άτομα) και το υπόλοιπο 14,19% στο 4ο έτος (43 άτομα). Τέλος, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων, 29,04% φοιτά στην σχολή «Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστήμων» (88 άτομα), το 25,41% στην σχολή «Μηχανικών» (77 άτομα), το 25,08% στη σχολή «Επιστήμων Υγείας & Πρόνοιας» (76 άτομα), το 10,56% στην σχολή «Εφαρμοσμένων Τεχνών & Πολιτισμού» (32 άτομα), το 6,27% στην σχολή «Δημόσιας Υγείας» (19 άτομα) και το υπόλοιπο 3,63% στην σχολή «Επιστήμων Τροφίμων» (11 άτομα).

3.3 Κατασκευή ερευνητικού εργαλείου

Όπως προαναφέρθηκε, για τις ανάγκες της συλλογής των πρωτογενών δεδομένων κατασκευάστηκε δομημένο διαδικτυακό ερωτηματολόγιο. Στην πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου υπήρχε εισαγωγικό σημείωμα που περιέγραφε τους στόχους της έρευνας, διαβεβαίωνε τους συμμετέχοντες για την διαφύλαξη των προσωπικών τους δεδομένων και ενημέρωνε για τα στοιχεία επικοινωνίας με την ερευνητική ομάδα. Πέραν των δημογραφικών (Μέρος Α ερωτηματολογίου, βλ. Πίνακα 1), οι υπόλοιπες ερωτήσεις αντλήθηκαν από δημοσιευμένες στην βιβλιογραφία έρευνες (βλ. Πίνακα 2). Στην ενότητα Γ, 4 ερωτήσεις (Γ2, Γ3, Γ4, Γ5) βασίζονται στο εργαλείο Libqual. Το εργαλείο αυτό είναι ουσιαστικά μια διεθνής προσπάθεια για την αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών των βιβλιοθηκών ώστε αυτές να ανταποκριθούν καλύτερα στις προσδοκίες των χρηστών αλλά και να εντοπίσουν τους τομείς εκείνους που χρήζουν βελτίωσης (Κυριλλίδου, 2005). Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις για την αξιολόγηση του φυσικού χώρου της βιβλιοθήκης δίνονται σε 6-βάθμια αριθμητική κλίμακα, ενώ οι συμμετέχοντες μπορούσαν να επιλέξουν την απάντηση «Δεν γνωρίζω, δεν απαντώ» (ΔΓ/ΔΑ). Τέλος, για την διερεύνηση των απόψεων των συμμετεχόντων αναφορικά με τρόπους βελτίωσης της εμπειρίας τους από τη χρήση της βιβλιοθήκης υπήρχε μια ανοικτού τύπου ερώτηση.

Πίνακας 2. Πηγές ερωτήσεων

Παράγοντες	Αριθμός ερωτήσεων	Πηγές
Χρήση Βιβλιοθήκης ΠΑΔΑ	4	Peng et al. (2022)
Αξιολόγηση φυσικού χώρου Βιβλιοθήκης	7	Cha & Kim (2015); Peng et al. (2022); Κυριλλίδου (2005)

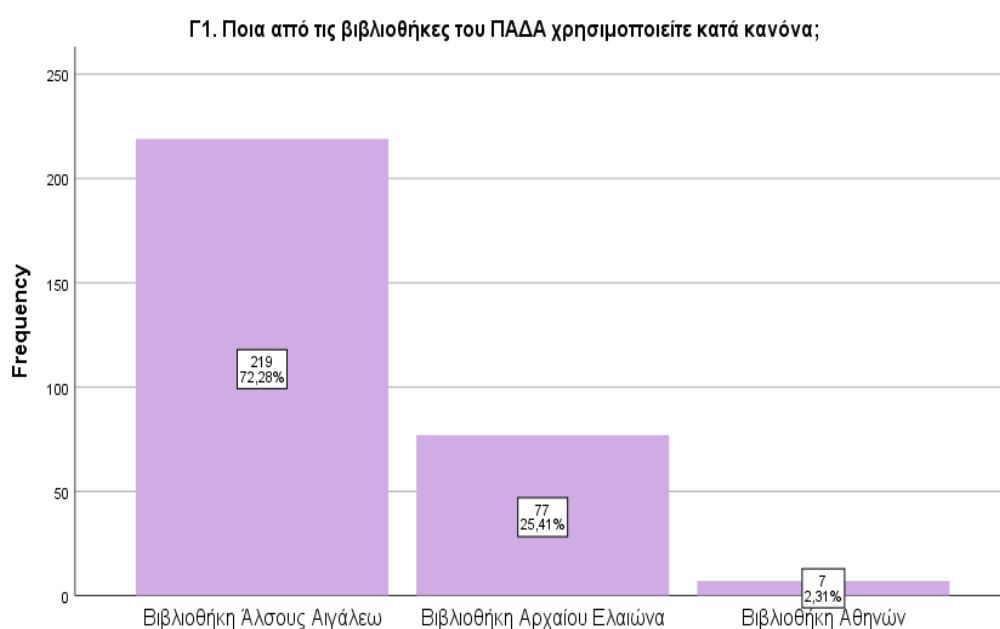
3.4 Μέθοδος στατιστικής ανάλυσης

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 26. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε περιγραφική στατιστική καθώς και ο δείκτης συσχέτισης Spearman's rho για την συσχέτιση μεταβλητών, πίνακες συνάφειας (Crosstabulation) καθώς και Pearson's chi-squared test (χ^2), phi, Cramer's V για την επαλήθευση της συσχέτισης των μεταβλητών που εξετάζονται κάθε φορά.

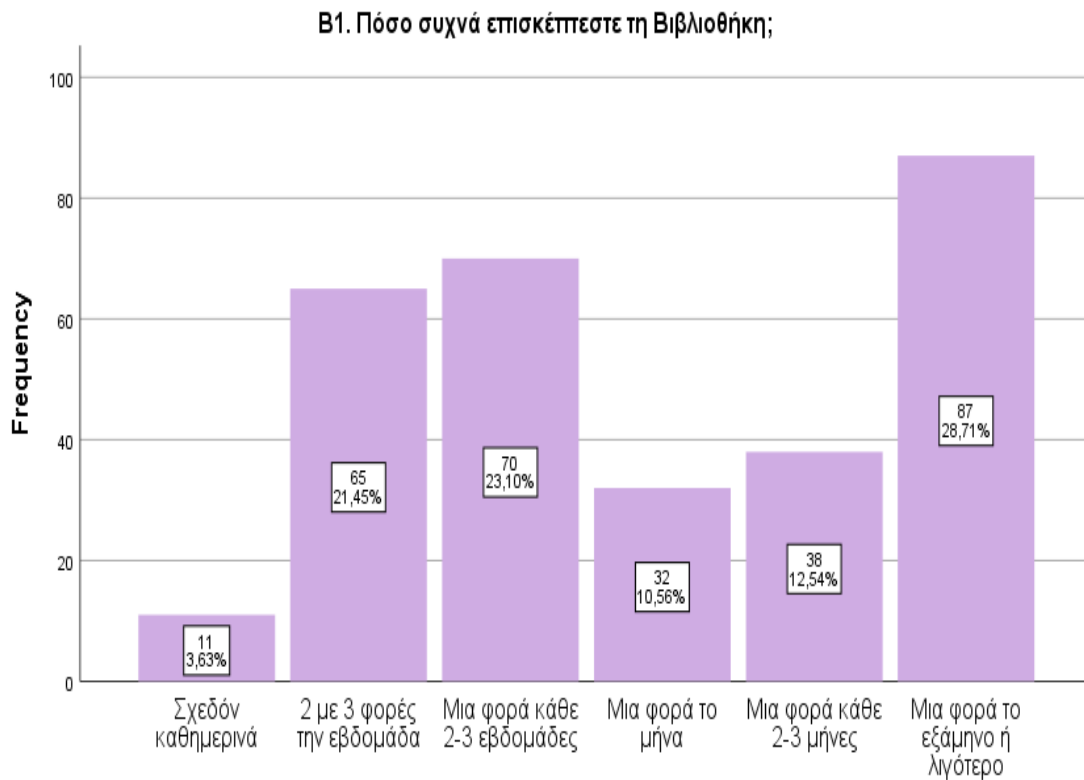
Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα και συζήτηση

4.1 Βαθμός χρήσης των βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ

Αρχικά, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν ποιο από τα παραρτήματα της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου χρησιμοποιούν κατά κανόνα, με τους περισσότερους να δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν τη Βιβλιοθήκη Άλσους Αιγάλεω (72,28% – 219 άτομα). Ακολουθεί η Βιβλιοθήκη Αρχαίου Ελαιώνα (25,41% - 77 άτομα) ενώ η Βιβλιοθήκη Αθηνών συγκεντρώνει ποσοστό μόλις 2,31% (7 άτομα). Τα ποσοστά χρήσης των τριών βιβλιοθηκών παρουσιάζουν έντονη διαφοροποίηση. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται από το ότι στο campus του Άλσους Αιγάλεω εδρεύουν τα περισσότερα τμήματα του ΠΑΔΑ.

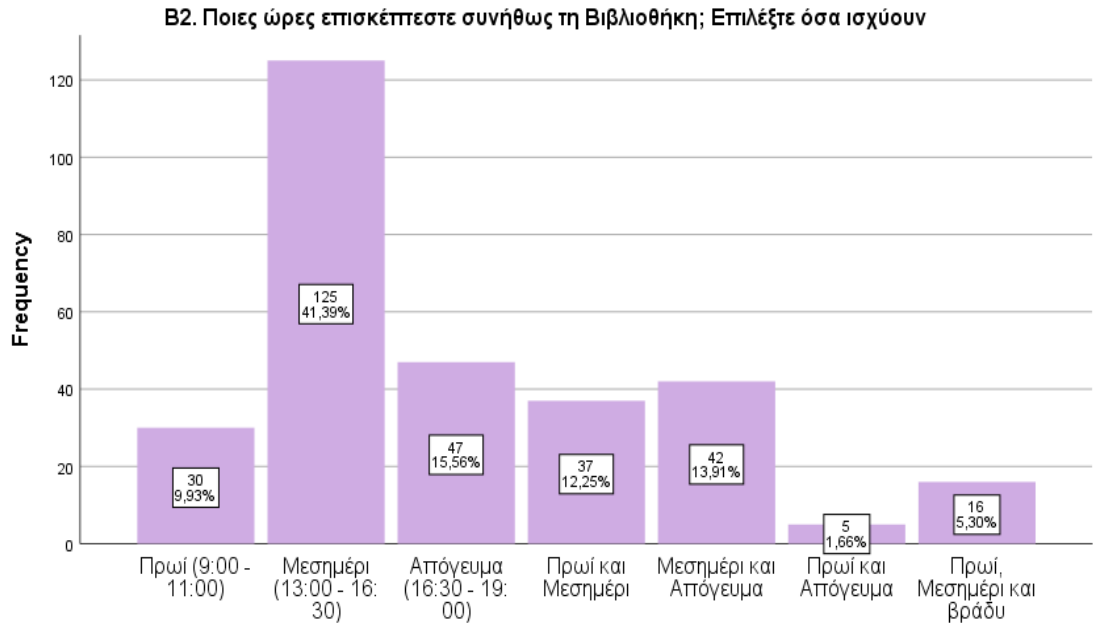

Γράφημα 1. Χρήση Βιβλιοθηκών ΠΑΔΑ

Γράφημα 2. Συχνότητα επίσκεψης στη βιβλιοθήκη

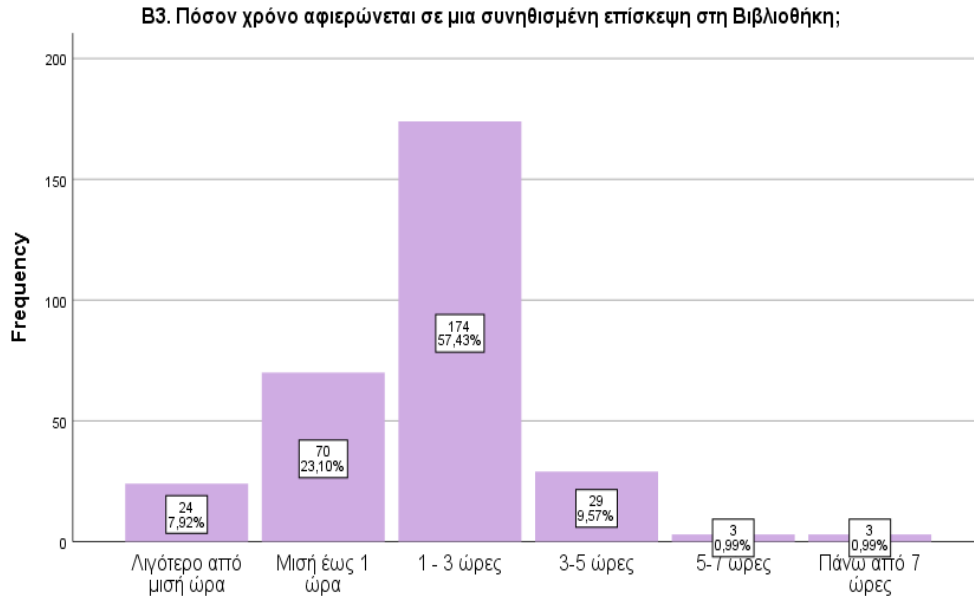
Κατόπιν ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν τη συχνότητα επίσκεψης στη βιβλιοθήκη της προτίμησής τους (βλ. Γράφημα 2). Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, οι περισσότεροι χρησιμοποιούν την βιβλιοθήκη μια φορά το εξάμηνο ή λιγότερο (28,71% - 87 άτομα) και έπειτα ακολουθούν οι δηλώσεις μια φορά κάθε 2-3 εβδομάδες (23,10% - 70 άτομα) και 2 με 3 φορές την εβδομάδα (21,45% - 65 άτομα). Σε μικρότερα ποσοστά (12,54% - 38 άτομα) δήλωσαν 1 φορά κάθε 2-3 μήνες και 1 φορά το μήνα (10,56% - 32 άτομα). Πολύ συχνή χρήση της βιβλιοθήκης συναντάται σε ένα πολύ μικρό ποσοστό φοιτητών (3,63% - 11 άτομα), οι οποίοι απάντησαν ότι επισκέπτονται σχεδόν κάθε μέρα τη βιβλιοθήκη.

Γράφημα 3. Ώρες επίσκεψης στη Βιβλιοθήκη

Οι συμμετέχοντες διαπιστώνεται ότι χρησιμοποιούν την βιβλιοθήκη κυρίως το μεσημέρι (13:00 – 16:00) [41,39% (125 άτομα)] και ακολουθούν οι απογευματινές ώρες (16:30-19:00) με ποσοστό μόλις 15,56% (47 άτομα) και ο συνδυασμός μεσημέρι- απόγευμα με 13,91% (40 άτομα). Σε πολύ μικρότερο ποσοστό (9,93% - 30 άτομα) ανέρχονται όσοι χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη το πρωί (9:00-11:00). Ο πιθανότερος λόγος για τις συγκεκριμένες προτιμήσεις είναι ότι το μεσημέρι (13:00-16:30) ότι το απόγευμα (16:30-19:00) έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο ή έχουν κάποιο κενό από τα μαθήματα της σχολής τους και επιθυμούν να μελετήσουν ή να χαλαρώσουν. Το πρωί ενδεχομένως έχουν περισσότερα μαθήματα να παρακολουθήσουν ή δικές τους προσωπικές υποχρεώσεις.

Επίσης, έχουμε και τις εξής απαντήσεις: Το 12,25 % των φοιτητών (37 άτομα) επιλέγει πρωί και μεσημέρι, το 5,30% (16 άτομα) πρωί, μεσημέρι και απόγευμα και τέλος ένα ελάχιστο ποσοστό, το 1,66% (5 άτομα) πρωί και απόγευμα. Πρέπει να υπενθυμίσουμε εδώ ότι η συγκεκριμένη ερώτηση ήταν πολλαπλής επιλογής και ότι ο κάθε συμμετέχων μπορούσε να επιλέξει από 1- 3 εναλλακτικές απαντήσεις (πρωί (9:00-11:00), μεσημέρι (13:00-16:30), απόγευμα (16:30-19:00), οπότε εκτός από τις προτιμήσεις «πρωί», «μεσημέρι» και «απόγευμα» διαμορφώθηκαν και συνδυασμοί απαντήσεων, π.χ. πρωί και μεσημέρι, πρωί-μεσημέρι-απόγευμα, κάτι που είναι απόλυτα λογικό και αναμενόμενο καθώς οι υποχρεώσεις του κάθε ατόμου δεν είναι ίδιες κάθε μέρα.

Γράφημα 4. Χρόνος παραμονής στη Βιβλιοθήκη

Σχετικά με τον χρόνο παραμονής στην βιβλιοθήκη (βλ. Γράφημα 3), οι συμμετέχοντες δηλώνουν ότι επισκέπτονται την βιβλιοθήκη κυρίως 1-3 ώρες (57,43% – 174 άτομα) και ακολουθεί η μισή έως 1 ώρα (23,10% – 70 άτομα). Αξιοσημείωτο δε είναι ότι ένα μικρότερο ποσοστό φοιτητών (9,57% - 29 άτομα) αφιερώνουν 3-5 ώρες στη βιβλιοθήκη, ενώ μόλις 3 άτομα (0,99%) απάντησαν ότι διαθέτουν 5-7 ώρες στη βιβλιοθήκη και άλλα 3 άτομα (0,99 %) πάνω από 7 ώρες. Λιγότερο από μισή ώρα διαθέτει το 7,92 % των φοιτητών (24 άτομα). Τα ποσοστά του χρόνου παραμονής εντός της βιβλιοθήκης διαφοροποιούνται αρκετά. Η πλειοψηφία όμως των φοιτητών αφιερώνει ικανοποιητικό χρόνο (1-3 ώρες) όταν επισκέπτεται τη βιβλιοθήκη.

4.2 Λόγοι χρήσης των βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, οι κύριοι λόγοι χρήσης της βιβλιοθήκης είναι «για ατομικές εργασίες» (19,73% - 221 άτομα), για «να διαβάσω για τις εξετάσεις» (14,11% - 158 άτομα), για «να συνεργαστώ με τα μέλη της ομάδας μου που κάνουμε μαζί εργασία» (11,88% - 133 άτομα), για «να δανειστώ ή να επιστρέψω βιβλία» (9,55% - 107 άτομα), για «να βρω βιβλία και άρθρα για τις εργασίες μου» (9,83% - 105 άτομα), για «να δω τι βιβλία υπάρχουν» (8,93% - 100 άτομα) και για «να δουλέψω με τον δικό μου υπολογιστή» (8,93% - 100 άτομα). Έπειτα ακολουθούν οι δηλώσεις για «να χρησιμοποιήσω τους υπολογιστές» (8,21% - 92 άτομα), για «να διαβάσω τα δικά μου βιβλία» (3,84% - 43 άτομα), για «να συναντήσω φίλους» (3,39% - 38 άτομα), για «να χρησιμοποιήσω τον ηλεκτρονικό κατάλογο και τις βάσεις δεδομένων» (0,89% - 10 άτομα), για «να χρησιμοποιήσω το φωτοτυπικό ή και τους εκτυπωτές» (0,71% - 8 άτομα), για «να περάσει η ώρα» (0,36% - 4 άτομα) και για «να πάρω βιβλία από τη δωρεάν διάθεση» (0,09%, - 1 άτομο).

Πίνακας 3. Λόγοι χρήσης βιβλιοθήκης

	Συχνότητα	Ποσοστό
Για να κάνω τις ατομικές μου εργασίες	221	19,73%
Για να διαβάσω για τις εξετάσεις	158	14,11%
Για να συνεργαστώ με τα μέλη της ομάδας μου που κάνουμε μαζί εργασία	133	11,88%
Για να δανειστώ ή να επιστρέψω βιβλία	107	9,55%
Για να βρω βιβλία και άρθρα για τις εργασίες μου	105	9,38%
Για να δω τι βιβλία υπάρχουν	100	8,93%
Για να δουλέψω με τον δικό μου υπολογιστή	100	8,93%
Για να χρησιμοποιήσω τους υπολογιστές	92	8,21%
Για να συναντήσω φίλους	38	3,39%
Για να διαβάσω τα δικά μου βιβλία	43	3,84%
Για να χρησιμοποιήσω τον ηλεκτρονικό κατάλογο και τις βάσεις δεδομένων	10	0,89%
Για να χρησιμοποιήσω το φωτοτυπικό ή και τους εκτυπωτές	8	0,71%
Για να περάσει η ώρα	4	0,36%
Για να πάρω βιβλία από τη δωρεάν διάθεση	1	0,09%

4.3 Οι απόψεις των χρηστών για τους χώρους της βιβλιοθήκης

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την βιβλιοθήκη «ως φυσικό χώρο», καθώς μέσα από το ερωτηματολόγιο τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν τη βιβλιοθήκη που επισκέπτονται κατά κανόνα (βλ Πίνακα 4).

Πίνακας 4. Αξιολόγηση φυσικού χώρου Βιβλιοθήκης

Δήλωση	1	2	3	4	5	6	ΔΓ/ΔΑ	Mean	SD
1^η υπό-ενότητα									
Φυσικός φωτισμός	4 (1,32%)	5 (1,65%)	35 (11,55%)	43 (14,19%)	98 (32,34%)	112 (36,96%)	6 (1,98%)	4,93	1,19
Τεχνητός φωτισμός	4 (1,32%)	11 (3,63%)	35 (11,55%)	56 (18,48%)	92 (30,36%)	81 (26,72%)	24 (7,92%)	4,85	1,32
Ποιότητα αέρα	5 (1,65%)	17 (5,61%)	49 (16,17%)	68 (22,44%)	91 (30,03%)	62 (20,46%)	11 (3,63%)	4,50	1,13
Θερμοκρασία	12 (3,96%)	25 (8,25%)	38 (12,54%)	69 (22,77%)	86 (28,38%)	63 (20,79%)	10 (3,30%)	4,39	1,44
Στάθμη θορύβου	22 (7,26%)	24 (7,92%)	44 (14,52%)	57 (18,81%)	81 (26,73%)	67 (22,11%)	8 (2,64%)	4,27	1,56
2^η υπό-ενότητα									
Οπτική ιδιωτικότητα	23 (7,59%)	44 (14,52%)	53 (17,49%)	63 (20,79%)	60 (19,80%)	43 (14,19%)	17 (5,61%)	3,96	1,65
Ακουστική ιδιωτικότητα	24 (7,92%)	36 (11,88%)	62 (20,46%)	59 (19,47%)	78 (25,74%)	34 (11,22%)	10 (3,30%)	3,90	1,55
Επάρκεια χώρου	8 (2,64%)	16 (5,28%)	28 (9,24%)	69 (22,77%)	76 (25,08%)	97 (32,01%)	9 (2,97%)	4,70	1,36
Διαρρύθμιση χώρου	6 (1,98%)	22 (7,26%)	31 (10,23%)	52 (17,16%)	96 (31,68%)	85 (28,05%)	11 (3,63%)	4,68	1,37
Άνεση επίπλων	12 (3,96%)	21 (6,93%)	34 (11,22%)	70 (23,10%)	85 (28,05%)	72 (23,76%)	9 (2,97%)	4,48	1,42
Προσαρμοστικότητα επίπλων (π.χ. ρύθμιση ύψους καρέκλας)	47 (15,51%)	47 (15,51%)	41 (13,53%)	58 (19,14%)	46 (15,18%)	21 (6,93%)	43 (14,19%)	3,81	1,96
3^η υπό-ενότητα									

Αισθητική χώρο (χρώματα, υφές, διακόσμηση)	7 (2,31%)	25 (8,25%)	43 (14,19%)	70 (23,10%)	81 (26,73%)	71 (23,43%)	6 (1,98%)	4,42	1,38
Καθαριότητα	1 (0,33%)	3 (0,99%)	19 (6,27%)	30 (9,90%)	95 (31,35%)	150 (49,50)	5 (1,65%)	5,26	,99
Σήμανση	5 (1,65%)	5 (1,65%)	33 (10,89%)	71 (23,43%)	89 (29,37%)	71 (23,43%)	29 (9,57%)	4,86	1,30
Ποιότητα σήματος Wi-Fi	11 (3,63%)	14 (4,62%)	35 (11,55%)	52 (17,16%)	84 (27,72%)	67 (22,11%)	40 (13,20%)	4,80	1,53
Διαθεσιμότητα πριζών ρεύματος	21 (6,93%)	37 (12,21%)	55 (18,15%)	58 (19,14%)	52 (17,16%)	26 (8,58%)	54 (17,82%)	4,24	1,83
Ωράριο λειτουργίας	21 (6,93%)	31 (10,23%)	56 (18,48%)	59 (19,47%)	59 (22,77%)	50 (16,50%)	17 (5,61%)	4,13	1,61
4^η υπό-ενότητα									
Ήσυχος χώρος για εξατομικευμένη χρήση	14 (4,62%)	24 (7,92%)	39 (12,87%)	70 (23,10%)	82 (27,06%)	70 (23,10%)	4 (1,32%)	4,35	1,44
Χώρος που εμπνέει την μελέτη και τη μάθηση	7 (2,31%)	17 (5,61%)	35 (11,55%)	60 (19,80%)	98 (32,34%)	79 (26,07%)	7 (2,31%)	4,62	1,32
Χώρος που ενθαρρύνει την ομαδική μελέτη και μάθηση	12 (3,96%)	26 (8,58%)	35 (11,55%)	59 (19,47%)	86 (28,38%)	67 (22,11%)	18 (5,94%)	4,50	1,51
Καταφύγιο μελέτης, μάθησης και έρευνας	9 (2,97%)	18 (5,94%)	35 (11,55%)	47 (15,51%)	89 (29,37%)	95 (31,35%)	10 (3,30%)	4,70	1,41
ΣΥΝΟΛΙΚΑ								4,49	0,97

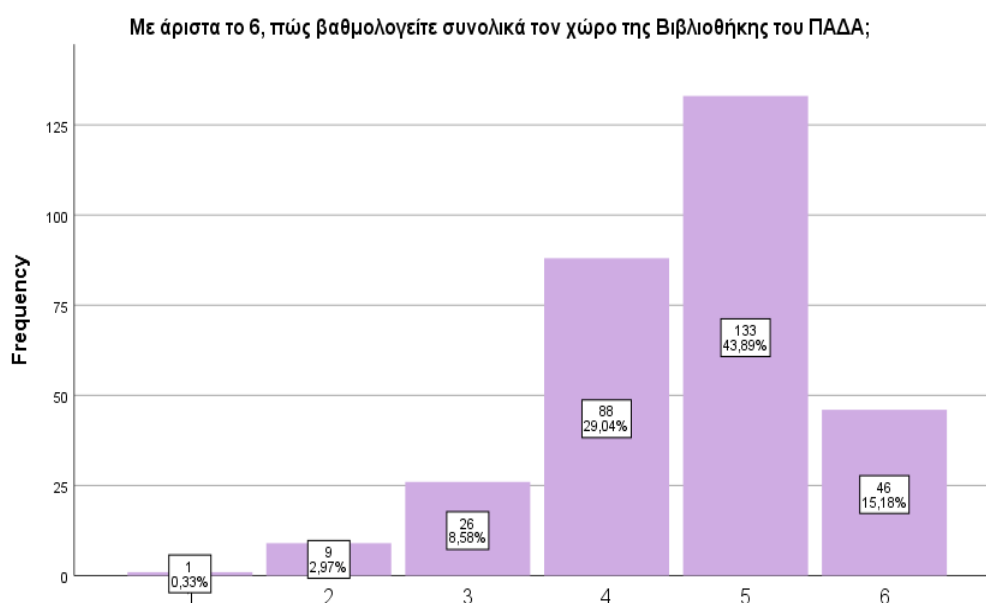
Στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις αξιολόγησης. Όπως διαπιστώνεται, στην 1η υπό-ενότητα οι δηλώσεις φυσικός φωτισμός (Mean=4,93 SD=1,19), τεχνητός φωτισμός (Mean=4,85 SD=1,32) και ποιότητα αέρα (Mean=4,50 SD=1,13) βρίσκονται σε αρκετά υψηλό επίπεδο, ενώ η αξιολόγηση της θερμοκρασίας (Mean=4,39 SD=1,44) και της στάθμης θορύβου (Mean=4,27 SD=1,56) παίρνουν χαμηλότερη αλλά και πάλι αρκετά καλή βαθμολογία.

Έπειτα, στην 2η υπό-ενότητα πρώτες με υψηλή βαθμολογία εντοπίζονται οι: επάρκεια χώρου (Mean=4,70 SD=1,36) και διαρρύθμιση χώρου (Mean=4,68 SD=1,37). Έπειτα με χαμηλότερη

αλλά σχετικά υψηλή βαθμολογία εντοπίζονται η άνεση επίπλων (Mean=4,48 SD=1,42), η οπτική ιδιωτικότητα (Mean=3,96 SD=1,65), η ακουστική ιδιωτικότητα (Mean=3,90 SD=1,55) και η προσαρμοστικότητα επίπλων (π.χ. ρύθμιση ύψους καρέκλα) (Mean=3,81 SD=1,96).

Σχετικά με τις δηλώσεις της 3ης υπό-ενότητας, και σε αυτήν εντοπίζονται αρκετά υψηλές βαθμολογίες. Πιο συγκεκριμένα πρώτα στις βαθμολογίες εντοπίζονται η καθαριότητα (Mean=5,26 SD=,99), η σήμανση (Mean=4,86 SD=1,53) και η ποιότητα σήματος Wi-Fi (Mean=4,80 SD=1,53). Τέλος, σε χαμηλότερη αλλά υψηλή βαθμολογία εντοπίζονται η αίσθηση χώρου (χρώματα, υφές, διακόσμηση) (Mean=4,42 SD=1,38), η διαθεσιμότητα πριζών ρεύματος (Mean=4,24 SD=1,83) και το ωράριο λειτουργίας (Mean=4,13 SD=1,61).

Τέλος στην τελευταία υπό-ενότητα, και πάλι οι βαθμολογίες είναι αρκετά υψηλές σε όλες τις δηλώσεις με την ακόλουθη σειρά: καταφύγιο μελέτης, μάθησης και έρευνας (Mean=4,70 SD=1,41), χώρος που εμπνέει την μελέτη και τη μάθηση (Mean=4,62 SD=1,32), χώρος που ενθαρρύνει την ομαδική μελέτη και μάθηση (Mean=4,50 SD=1,51) και ήσυχος χώρος για εξατομικευμένη χρήση (Mean=4,35 SD=1,44).

Γράφημα 5. Συνολική αποτίμηση των χώρων της Βιβλιοθήκης

Όσον αφορά την συνολική βαθμολογία των συμμετεχόντων σχετικά με τον χώρο της βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ που χρησιμοποιούν αυτή βρέθηκε να έχει μέσο όρο 4,59 (DS= 0,97). Η πλειοψηφία των φοιτητών βαθμολόγησε τη βιβλιοθήκη με 5 στα 6 (ποσοστό 43,89%, 133 άτομα), ένα ελαφρώς μικρότερο ποσοστό φοιτητών (29,04%, 88 άτομα) έβαλε 4 και

αξιολόγησε επίσης θετικά τη βιβλιοθήκη και ένα μικρότερο ποσοστό φοιτητών (15,18% - 46 άτομα) βαθμολόγησε με το άριστα 6, δεν εντόπισε δηλαδή καθόλου ελλείψεις και προβλήματα εντός της βιβλιοθήκης.

4.4 Διαφοροποιήσεις βάσει δημογραφικών χαρακτηριστικών

Προκειμένου να διερευνηθούν οι συσχετίσεις των δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων (ανεξάρτητες μεταβλητές) με τις δηλώσεις τους στις επιμέρους ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, διεξάχθηκαν στατιστικοί έλεγχοι ANOVA, καθώς τα δεδομένα προέκυψαν να ακολουθούν τη κανονική κατανομή. Πιο αναλυτικά, ερευνάται αν τα αποτελέσματα της έρευνας διαφοροποιούνται με βάση τα δημογραφικά στοιχεία (φύλλο, ιδιότητα, σχολή φοίτησης, έτος σπουδών), όταν αυτά συσχετιστούν με τις εξαρτώμενες μεταβλητές «συνολική βαθμολογία», «συχνότητα επίσκεψης στη βιβλιοθήκη», «χρόνος χρήσης της βιβλιοθήκης», «Ωρες επίσκεψης της βιβλιοθήκης» κτλ. Η εξαγωγή συμπερασμάτων συμβάλλει σε μια ορθή ομαδοποίηση των δεδομένων μας αφού μας δείχνει πως συμπεριφέρονται κάποιες ομάδες ατόμων. Συνεπώς, κάθε οργανισμός (Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη στην προκειμένη περίπτωση) λαμβάνοντας υπόψη του τα αποτελέσματα της έρευνας, μπορεί να εντοπίσει ελλείψεις και χαρακτηριστικά και να επιλέξει διαφορετικές στρατηγικές μάρκετινγκ προκειμένου να προσελκύσει περισσότερο κοινό.

Πίνακας 5. Διαπινακοποίηση συνολικής αποτίμησης χώρων με τη μεταβλητή φύλο

Count	Φύλο		Total
	Άνδρας	Γυναίκα	
1	1	0	1
Με άριστα το 6, πώς 2	6	2	9
βαθμολογείτε συνολικά 3	9	17	26
τον χώρο της 4	28	60	88
Βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ; 5	29	102	133
6	16	29	46
Total	89	210	303

Από τον Πίνακα 5 διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι άνδρες βαθμολογούν συνολικά τον χώρο της βιβλιοθήκης με «5» (29 άνδρες) όπως και οι περισσότερες γυναίκες (102 γυναίκες), ενώ μετέπειτα ακολουθούν οι βαθμολογίες «4» με 60 γυναίκες και 28 άνδρες, «6» με 29

γυναίκες και 16 άνδρες, «3» με 17 γυναίκες και 9 άνδρες, «2» με 2 γυναίκες και 6 άνδρες και «1» με 0 γυναίκες και 1 άνδρα.

Πίνακας 6. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή το «φύλο»

ANOVA

Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε συνολικά τον χώρο της Βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ;

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	4,819	3	1,606	1,724	,162
Within Groups	278,613	299	,932		
Total	283,432	302			

Πίνακας 7. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «συχνότητα επίσκεψης της βιβλιοθήκης» ανάλογα με το «φύλο» τους

ANOVA

B1. Πόσο συχνά επισκέπτεστε τη Βιβλιοθήκη;

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	17,299	3	5,766	2,165	,092
Within Groups	796,246	299	2,663		
Total	813,545	302			

Πίνακας 8. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «χρόνος χρήσης του χώρου της βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή «φύλο»

ANOVA

B3. Πόσον χρόνο αφιερώνεται σε μια συνηθισμένη επίσκεψη στη Βιβλιοθήκη;

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1,345	3	,448	,624	,600
Within Groups	214,583	299	,718		
Total	215,927	302			

Πίνακας 9. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «ώρες επίσκεψης της βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή «φύλο»

ANOVA

B2. Ποιες ώρες επισκέπτεστε συνήθως τη Βιβλιοθήκη; Επιλέξτε όσα ισχύουν

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	16,806	3	5,602	2,276	,080
Within Groups	733,449	298	2,461		
Total	750,255	301			

Από την στατιστική ανάλυση για τον έλεγχο της συσχέτισης της εξαρτώμενης μεταβλητής «συνολική βαθμολογία» και της ανεξάρτητης μεταβλητής «φύλο», δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ της ανεξάρτητης μεταβλητής φύλο και των εξαρτώμενων μεταβλητών «συνολική βαθμολογία» ($df = 3$ $F=1,725$ $Sig.=,162$), «συχνότητα επίσκεψης της βιβλιοθήκης» ($df = 3$ $F=2,165$ $Sig.=,092$), «χρόνος χρήσης του χώρου της βιβλιοθήκης» ($df = 3$ $F=,624$ $Sig.=,600$) και «ώρες επίσκεψης της βιβλιοθήκης» ($df = 3$ $F=2,276$ $Sig.=,080$).

Πίνακας 10. Συσχέτιση εξαρτημένης μεταβλητής «συνολική βαθμολογία» με τη ανεξάρτητη μεταβλητή «ιδιότητα»

Count	Ιδιότητα					Total
	Προπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής	Μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής	Υποψήφια/ος διδάκτορας	2ο πτυχίο		
Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε συνολικά τον χώρο της Βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ;	1	0	0	0	0	1
2	7	1	1	0	0	9
3	21	5	0	0	0	26
4	71	11	5	1	0	88
5	117	13	2	1	0	133
6	39	7	0	0	0	46
Total	256	37	8	2	0	303

Από τον Πίνακα 10 διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι προπτυχιακοί φοιτητές βαθμολογούν συνολικά τον χώρο της βιβλιοθήκης με 5 (117 άτομα), το ίδιο και οι περισσότεροι μεταπτυχιακοί φοιτητές (13 άτομα). Από την άλλη, οι περισσότεροι υποψήφιοι διδάκτορες έδωσαν συνολική βαθμολογία 4 (5 άτομα), ενώ τα δύο άτομα που κάνουν 2ο πτυχίο δήλωσαν βαθμολογίες 4 και 5.

Πίνακας 11. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις ανάλογα με την «ιδιότητα» των συμμετεχόντων στην βαθμολογία

Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε συνολικά τον χώρο της Βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ;

A3. Ιδιότητα	Mean	N	Std. Deviation
Προπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής	4,61	256	,96
Μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής	4,54	37	1,04
Υποψήφια/ος διδάκτορας	4,00	8	,93
2ο πτυχίο	4,50	2	,71
Total	4,49	303	,97

Από τον Πίνακα 11 διαπιστώνεται ότι κατά μέσο όρο οι Προπτυχιακοί φοιτητές βαθμολογούν την βιβλιοθήκη με 4,61 (SD=0,96), οι Μεταπτυχιακοί φοιτητές με 4,54 (SD=1,04), οι υποψήφιοι διδάκτορες με 4,00 (SD=,93) και οι συμμετέχοντες που κάνουν 2ο πτυχίο με 4,50 (SD=0,71). Συνολικά οι συμμετέχοντες βαθμολόγησαν με (Mean=4,49 SD=,97).

Πίνακας 12. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «ιδιότητα»

ANOVA

Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε συνολικά τον χώρο της Βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ;

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	45,573	38	1,199	1,331	,103
Within Groups	237,860	264	,901		
Total	283,432	302			

Από την στατιστική ανάλυση για τον έλεγχο της συσχέτισης της εξαρτώμενης μεταβλητής «συνολική βαθμολογία» και της ανεξάρτητης μεταβλητής «ιδιότητα», δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση της συνολικής βαθμολογίας που έδωσαν οι συμμετέχοντες με την ιδιότητα τους (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί ή διδακτορικοί φοιτητές) (df=38 F=1,331 Sig.=,103) (Πίνακας 12).

Πίνακας 13. ANOVA test με εξαρτώμενη μεταβλητή «ώρες επίσκεψης της βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή «ιδιότητα»

ANOVA

B2. Ποιες ώρες επισκέπτεστε συνήθως τη Βιβλιοθήκη; Επιλέξτε όσα ισχύουν

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	109,808	38	2,890	1,187	,220
Within Groups	640,447	263	2,435		
Total	750,255	301			

Αναφορικά με τη συσχέτιση της ανεξάρτητης μεταβλητής ιδιότητα των συμμετεχόντων με τις εξαρτημένες μεταβλητές ώρες επίσκεψης και συνολική βαθμολογία, δεν προέκυψε καμία στατιστικά σημαντική διαφορά. Όπως διαπιστώνεται από το ANOVA test για την συσχέτιση της ανεξάρτητης μεταβλητής «ιδιότητα» με την εξαρτώμενη μεταβλητή «συνολική βαθμολογία» έχουμε (df=38 F=1,331 Sig.=,103), ενώ για την ανεξάρτητη μεταβλητή «ιδιότητα» με την εξαρτώμενη μεταβλητή «ώρες επίσκεψης στη βιβλιοθήκη» έχουμε (df=38 F=1,187 Sig.=,220),

Πίνακας 14. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «σχολή φοίτησης»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,201 ^a	25	,451
Likelihood Ratio	26,720	25	,370
Linear-by-Linear Association	5,531	1	,019
N of Valid Cases	303		

a. 20 cells (55,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

Πίνακας 15. Symmetric Measures με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «σχολή φοίτησης»

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,288	,451
	Cramer's V	,129	,451
N of Valid Cases		303	

Από την στατιστική ανάλυση για τον έλεγχο της συσχέτισης της εξαρτώμενης μεταβλητής «συνολική βαθμολογία» και της ανεξάρτητης μεταβλητής «σχολή φοίτησης», δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στην συνολική βαθμολογία που έδωσαν οι συμμετέχοντες και στην σχολή φοίτησης τους ($\chi^2(25, N=303)=25,201$ $V=,288$ $p=,451$).

Πίνακας 16. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»

<i>Chi-Square Tests</i>			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,819 ^a	10	,105
Likelihood Ratio	14,764	10	,141
Linear-by-Linear Association	6,920	1	,009
N of Valid Cases	303		

a. 9 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

Πίνακας 17. Symmetric Measures με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»

<i>Symmetric Measures</i>			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,228	,105
	Cramer's V	,162	,105
N of Valid Cases		303	

Από την στατιστική ανάλυση για τον έλεγχο της συσχέτισης της εξαρτώμενης μεταβλητής «συνολική βαθμολογία» και της ανεξάρτητης μεταβλητής «βιβλιοθήκη» δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στη συνολική βαθμολογία που έδωσαν οι συμμετέχοντες και στην βιβλιοθήκη που επισκέπτονται ($\chi^2(10, N=303)=15,819$ $V=,162$ $p=,105$) (Πίνακες 16 και 17).

Πίνακας 18. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «συχνότητα επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	16,663 ^a	10	,082
Likelihood Ratio	19,374	10	,036
Linear-by-Linear Association	,014	1	,907
N of Valid Cases	303		

a. 7 cells (38,9%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,25.

Πίνακας 19. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «ώρες επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	17,297 ^a	12	,139
Likelihood Ratio	17,003	12	,149
Linear-by-Linear Association	,001	1	,972
N of Valid Cases	302		

a. 10 cells (47,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,12.

Πίνακας 20. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή την «χρόνος παραμονής στην βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή την «βιβλιοθήκη»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,206 ^a	10	,798
Likelihood Ratio	7,166	10	,710
Linear-by-Linear Association	,601	1	,438
N of Valid Cases	303		

a. 10 cells (55,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,07.

Από τους Πίνακες 18, 19 και 20 δεν διαπιστώνεται στατιστικά σημαντική συσχέτιση της ανεξάρτητης μεταβλητής βιβλιοθήκη που επισκέπτονται οι συμμετέχοντες, με τις μεταβλητές της συχνότητας επίσκεψης ($\chi^2(10, N=303)=16,663$ $p=,082$), των ωρών επίσκεψης ($\chi^2(12, N=302)=17,297$ $p=,139$) και του χρόνου παραμονής ($\chi^2(10, N=303)=6,206$ $p=,798$).

Πίνακας 21. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «συνολική βαθμολογία» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	14,926 ^a	20	,781
Likelihood Ratio	16,828	20	,664
Linear-by-Linear Association	,074	1	,785
N of Valid Cases	303		

a. 12 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,14.

Πίνακας 22. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «συχνότητα επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,166 ^a	20	,053
Likelihood Ratio	33,359	20	,031
Linear-by-Linear Association	5,548	1	,018
N of Valid Cases	303		

a. 6 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,56.

Πίνακας 23. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «ώρες επίσκεψης βιβλιοθήκης» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,703 ^a	24	,273
Likelihood Ratio	31,949	24	,128
Linear-by-Linear Association	1,462	1	,227
N of Valid Cases	302		

a. 11 cells (31,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,70.

Πίνακας 24. Chi-Square Tests με εξαρτώμενη μεταβλητή «χρόνος παραμονής στην βιβλιοθήκη» και ανεξάρτητη μεταβλητή του «έτους σπουδών»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,457 ^a	20	,557
Likelihood Ratio	18,739	20	,539
Linear-by-Linear Association	,041	1	,839
N of Valid Cases	303		

a. 15 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,43.

Τέλος, αναφορικά με την ανεξάρτητη μεταβλητή έτος φοίτησης και την συνολική βαθμολογία που έδωσαν οι συμμετέχοντες στις βιβλιοθήκες, δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική συσχέτιση ($\chi^2(20, N=303)=14,926$ $p=,781$) (Πίνακας 21). Παράλληλα, δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις ανάμεσα στην ανεξάρτητη μεταβλητή έτος φοίτησης και στις εξαρτημένες συχνότητα επίσκεψης βιβλιοθήκης ($\chi^2(20, N=303)=31,166$ $p=,053$) (Πίνακας 22), ώρες επίσκεψης βιβλιοθήκης ($\chi^2(24, N=302)=27,703$ $p=,273$) (Πίνακας 23), και χρόνος παραμονής στην βιβλιοθήκη ($\chi^2(20, N=303)=18,457$ $p=,557$) (Πίνακας 24).

Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα λοιπόν, διαπιστώνεται πως οι περισσότεροι συμμετέχοντες βαθμολογούν συνολικά τον χώρο της βιβλιοθήκης με «5». Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές βαθμολογούν συνολικά τον χώρο της βιβλιοθήκης με «5», ενώ οι περισσότεροι διδάκτορες έδωσαν συνολική βαθμολογία «4». Παράλληλα, όσον αφορά τον έλεγχο της συσχέτισης της εξαρτώμενης μεταβλητής «συνολική

βαθμολογία» και των ανεξάρτητων μεταβλητών «φύλο», «ιδιότητα», «έτος φοίτησης» «βιβλιοθήκη» και «σχολή φοίτησης», δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις. Επιπλέον, όσον αφορά τον έλεγχο συσχετίσεων της ανεξάρτητης μεταβλητής ιδιότητα, με τις εξαρτημένες μεταβλητές ώρες επίσκεψης και συνολική βαθμολογία, δεν προέκυψε καμία στατιστικά σημαντική διαφορά. Τέλος, δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις της ανεξάρτητης μεταβλητής «βιβλιοθήκη», με τις μεταβλητές της «συχνότητας επίσκεψης», των «ωρών επίσκεψης» και του «χρόνου παραμονής» στη βιβλιοθήκη.

4.5 Προτάσεις βελτίωσης

Αναφορικά με την ερώτηση ανοιχτού τύπου στην οποία οι συμμετέχοντες καλούνταν να καταγράψουν προτάσεις βελτίωσης, σ' αυτήν απάντησαν συνολικά 151 άτομα και τα αποτελέσματα φαίνονται στον Πίνακα 25. Οι συμμετέχοντες αυτοί κατέγραψαν περισσότερες από μια βελτιώσεις.

Πίνακας 25. Προτάσεις Βελτίωσης

Δήλωση	N
Περισσότερη ιδιωτικότητα και ησυχία / ηχομόνωση	43
Διεύρυνση ωραρίου	38
Περισσότερες πρίζες	35
Κλιματισμός και καλύτερη ποιότητα αέρα	29
Περισσότερες σημάνσεις στα ράφια	28
Επαγγελματικός φωτισμός / καλύτερος φωτισμός	22
Πιο σύγχρονη βιβλιογραφία	22
Περισσότεροι υπολογιστές	20
Επέκταση χρονικού διαστήματος ικανότητας δανεισμού βιβλίου	20
Ανακαίνιση	7
Πιο σύγχρονος εξοπλισμός	7
Ηλεκτρονική πρόσβαση σε συγγράμματα	7
Χώροι τηλεδιασκέψεων και χώροι ομαδικών εργασιών	4
Ποιότητα σήματος Wi-Fi.	2
Παροχή δωρεάν λογισμικών	2

Όπως διαπιστώνεται από τον Πίνακα 25 και τις προτάσεις βελτίωσης των συμμετεχόντων, οι περισσότεροι συμμετέχοντες πρότειναν κυρίως να υπάρξουν επιτηρήσεις και τρόποι για περισσότερη ιδιωτικότητα και ησυχία / ηχομόνωση (43 άτομα), να διερευνηθεί το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης (38 άτομα), να εισαχθούν περισσότερες πρίζες (35 άτομα), να δημιουργηθεί καλύτερη ποιότητα αέρα και καλύτερος κλιματισμός (29 άτομα), να δημιουργηθούν περισσότερες σημάνσεις στα ράφια (28 άτομα), να εγκατασταθεί επαγγελματικός φωτισμός / καλύτερος φωτισμός (22 άτομα), να εισαχθούν πιο σύγχρονα

βιβλία (22 άτομα), να εισαχθούν περισσότεροι υπολογιστές σε λειτουργία (20 άτομα), να επεκταθεί το χρονικό διάστημα δανεισμού βιβλίου (20 άτομα), να γίνει ανακαίνιση της βιβλιοθήκης (7 άτομα), να εισαχθεί πιο σύγχρονος εξοπλισμός (7 άτομα), να δοθεί η πρόσβαση σε ηλεκτρονικά συγγράμματα (7 άτομα), να δημιουργηθούν χώροι τηλεδιασκέψεων και χώροι ομαδικών εργασιών (4 άτομα), να ενισχυθεί η ποιότητα σήματος του Wi-Fi (2 άτομα) και να παρέχονται δωρεάν λογισμικά (2 άτομα).

Κεφάλαιο 5. Συμπεράσματα

5.1 Ανακεφαλαίωση

Σκοπός της ερευνητικής αυτής μελέτης ήταν η αξιολόγηση του φυσικού χώρου των βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ από φοιτητές όλων των κύκλων σπουδών. Στο πλαίσιο αυτό τέθηκαν τέσσερα βασικά ερευνητικά ερωτήματα (βλ. Κεφάλαιο 3.1), για την απάντηση των οποίων συλλέχθηκαν πρωτογενή δεδομένα με τη χρήση δομημένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου.

Αναφορικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα και τον «βαθμό χρήσης των βιβλιοθηκών του ΠΑΔΑ από την φοιτητική κοινότητα», οι συμμετέχοντες φαίνεται να μην χρησιμοποιούν σε αρκετά συχνά τον χώρο της βιβλιοθήκης και τις υπηρεσίες που παρέχονται σε αυτόν, καθώς όπως οι περισσότεροι δηλώνουν (σε ποσοστό 28,71%) τις χρησιμοποιούν «μια φορά το εξάμηνο ή και λιγότερο». Αντίθετα αποτελέσματα προέκυψαν σε άλλη έρευνα, όπου σύμφωνα με τον Baker (2018), διαπιστώθηκε μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης της βιβλιοθήκης από τους φοιτητές, τόσο ως χώρος διαβάσματος όσο και ως χώρος κοινωνικοποίησης. Το γεγονός όμως ότι ο χρόνος παραμονής των χρηστών μέσα στη βιβλιοθήκη του ΠΑΔΑ, σε ποσοστό 57,43%, είναι 1-3 ώρες, αρκετός χρόνος δηλαδή, αποτυπώνει μια θετική εικόνα του χώρου και των υπηρεσιών που παρέχει η βιβλιοθήκη.

Παράλληλα, όσον αφορά τις διαφοροποιήσεις της συνολικής βαθμολογίας που έδωσαν οι συμμετέχοντες ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά (φύλο, ιδιότητα και σχολής φοίτησης), βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις μονάχα με το φύλο. Όπως διαπιστώθηκε, οι γυναίκες δίνουν υψηλότερη βαθμολογία σε σχέση με τους άνδρες, το οποίο οφείλεται ενδεχομένως στην εντατικότερη χρήση της βιβλιοθήκης από αυτές. Τέλος, με την συχνότερη χρήση, οι περισσότεροι δηλώνουν ότι επισκέπτονται συχνότερα την «Βιβλιοθήκη Άλσους Αιγάλεω», δίνοντας στην βιβλιοθήκη αυτή την υψηλότερη βαθμολογία.

Επιπλέον, αναφορικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα και το «ποιοι είναι οι βασικότεροι λόγοι χρήσης των βιβλιοθηκών» αυτοί αναγράφονται κυρίως να αφορούν την «συγγραφή ατομικών εργασιών» (221 απαντήσεις), το «διάβασμα για την εξεταστική» (158 απαντήσεις), και την «συνεργασία των μελών ομάδων για ομαδικές εργασίες» (133 απαντήσεις). Οι περισσότερες απαντήσεις είναι αναμενόμενες, όπως π.χ. η μελέτη για την εξεταστική καθώς τη συγκεκριμένη περίοδο παρατηρείται πολύ μεγαλύτερη κίνηση στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες γενικότερα. Επιπλέον, ο δανεισμός βιβλίων, η συγγραφή ατομικών και ομαδικών εργασιών, η εύρεση κατάλληλης βιβλιογραφίας για τις εργασίες, η χρήση των υπολογιστών της βιβλιοθήκης αλλά και των προσωπικών υπολογιστών των χρηστών,

εξυπηρετούν τις ακαδημαϊκές και ερευνητικές ανάγκες των φοιτητών. Παράλληλα ενισχύουν και την άποψη ότι η βιβλιοθήκη είναι ένας κατάλληλος χώρος για προσωπική μελέτη ατομική (π.χ. «για να διαβάσω τα δικά μου βιβλία») και ομαδική, όπως διαφαίνεται και από τις απαντήσεις των χρηστών για το φυσικό χώρο των βιβλιοθηκών. Υπάρχουν βέβαια και κάποιες άλλες απαντήσεις, όπως π.χ. «για να δω τι βιβλία υπάρχουν» (100 άτομα) που μπορεί να αναφέρεται στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών ή ακόμα και στο διάβασμα για προσωπική ευχαρίστηση, ή «για να συναντήσω φίλους», που δείχνει ότι θεωρούν τη βιβλιοθήκη ως ένα κατάλληλο περιβάλλον κοινωνικής αλληλεπίδρασης με άλλα άτομα. Παρόμοια αποτελέσματα προκύπτουν στην μελέτη του Montgomery (2011), στην οποία επισημαίνονται οι απόψεις των χρηστών σχετικά με το ακαδημαϊκό και κοινωνικό περιβάλλον της βιβλιοθήκης. Όπως υποστηρίζεται, η βιβλιοθήκη αποτελεί έναν χώρο κοινωνικοποίησης του ατόμου, εύρεσης βιβλιογραφικών αναφορών και αποκόμισης πολλαπλών γνώσεων (Montgomery, 2011).

Σχετικά με «τις απόψεις των χρηστών αναφορικά με τον φυσικό χώρο των βιβλιοθηκών» (τρίτο ερευνητικό ερώτημα), φαίνεται να βαθμολογούν το κτήριο της βιβλιοθήκης εσωτερικά δίνοντας κατά μέσο όρο 5 στα 6 στις αντίστοιχες ερωτήσεις (με 6-βαθμια αριθμητική κλίμακα από το 1-6, όπου το 6 είναι το άριστα). Οι συμμετέχοντες στην έρευνα βαθμολόγησαν με πολύ υψηλή βαθμολογία τους χώρους των τριών βιβλιοθηκών, την καθαριότητα και τον φυσικό φωτισμό. Πολύ καλές βαθμολογίες συγκέντρωσαν οι συνθήκες θερμοκρασίας και αέρα μέσα στις αίθουσες, ο τεχνητός φωτισμός που υπάρχει για να διευκολύνει τη μελέτη καθώς και η στάθμη θορύβου, που είναι πολύ σημαντική για να μην αποσπάται η προσοχή του χρήστη. Πολύ θετική αξιολόγηση είχε και η διαρρύθμιση του χώρου καθώς και η αισθητική του ή αλλιώς η διακόσμησή του εσωτερικού περιβάλλοντος. Τα έπιπλα όμως της βιβλιοθήκης (π.χ. καρέκλες) αξιολογήθηκαν με λίγο μικρότερη βαθμολογία, όπως και η κατάλληλη σήμανση, που έχει ως χώρος αλλά και «η οπτική ιδιωτικότητα», δηλαδή ότι μπορούν να βλέπουν εύκολα οι άλλοι χρήστες τι κάνουν οι υπόλοιποι μέσα στο χώρο της βιβλιοθήκης. Η σήμανση στη βιβλιοθήκη θεωρήθηκε πολύ καλή, όπως και η ποιότητα του σήματος Wi-Fi για τη σύνδεση στο ίντερνετ. Επίσης, οι περισσότεροι είναι ευχαριστημένοι με το ωράριο λειτουργίας (η πλειοψηφία το βαθμολόγησε με 5 και 6) και είναι αναμενόμενο γιατί καλύπτει πολλές ώρες (από τις 9:00 το πρωί ως τις 19:00 το απόγευμα), εντούτοις υπήρχαν και αρκετές χαμηλότερες βαθμολογίες. Τελειώνοντας, οι περισσότεροι συμμετέχοντες ταυτίζονται με την άποψη ότι η βιβλιοθήκη είναι ένα καταφύγιο μελέτης, μάθησης και έρευνας (31,35%), ένας ήσυχος χώρος για εξατομικευμένη χρήση (27,06%) και

γενικότερα οι περισσότεροι συμφωνούν ότι είναι ένας χώρος που εμπνέει τη μάθηση σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο (28,38%).

Ποικίλα αποτελέσματα αποτυπώνονται σε άλλες ερευνητικές μελέτες, όπου οι χρήστες είναι άλλοτε περισσότερο ή λιγότερο ικανοποιημένοι από το φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης, που χρησιμοποιούν. Σύμφωνα με την έρευνα, που παρουσιάζουν οι Ekrenyong & Effion (2021), η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι ικανοποιημένη από τις συνθήκες φωτισμού μέσα στους χώρους και τα αναγνωστήρια αλλά είναι ιδιαίτερα δυσαρεστημένη με τη θερμοκρασία και τις συνθήκες εξαερισμού. Άλλα χαρακτηριστικά, όπως η άνεση των επίπλων, η αισθητική ικανοποίηση από την εσωτερική διαρρύθμιση του χώρου, ο φωτισμός, τα χρώματα που επικρατούν μες στο χώρο και γενικότερα η αρχιτεκτονική οργάνωση του κτιρίου, θα πρέπει είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των χρηστών (Bedwell, 2013).

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες πρότειναν και πολλαπλές λύσεις / προτάσεις βελτίωσης του χώρου των βιβλιοθηκών. Οι κυριότερες από τις προτάσεις αυτές αφορούσαν τόσο ζητήματα λειτουργικότητας όσο και διευκόλυνσης. Πιο συγκεκριμένα, έγινε εκτενής λόγος για «επιπλέον χρήση κλιματιστικού», «ένταξη καλύτερου φωτισμού, ακόμα και επαγγελματικού / ατομικού», «διαθεσιμότητα περισσότερων υπολογιστών», «δημιουργία χώρων τηλεδιασκέψεων και ομαδικών εργασιών», «περισσότερες σημάνσεις για το περιεχόμενο των ραφιών», «διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας» ιδιαίτερα πριν και κατά τη διάρκεια της εξεταστικής, «καλύτερη ηχομόνωση», καθώς και «περισσότερη ευγένεια» από το προσωπικό της βιβλιοθήκης.

5.2 Πρακτικές προεκτάσεις

Μέσα από την παραπάνω ανάλυση λοιπόν διαφαίνεται η σημαντικότητα και η αρκετά υψηλή ικανοποίηση των φοιτητών από την χρησιμότητα και την λειτουργικότητα της βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ. Ωστόσο όπως διαπιστώθηκε και μέσα από τις προτάσεις των συμμετεχόντων, προκειμένου ο χώρος της βιβλιοθήκης να γίνει ακόμα πιο ελκυστικός και άριστα λειτουργικός, χρειάζεται να γίνεται περαιτέρω χρήση κλιματισμού και κατάλληλου φωτισμού, να ενσωματωθούν περισσότεροι Η/Υ, να διερευνηθεί το ωράριο λειτουργίας τους και να ενεργοποιηθεί καλύτερη ηχομόνωση.

5.3 Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Ένας βασικός περιορισμός της έρευνας είναι ο σχετικά μικρός αριθμός συμμετεχόντων, καθώς και η μικρή αντιπροσώπευση των φοιτητών από τον δεύτερο και τον τρίτο κύκλο σπουδών. Παράλληλα, η συγκεκριμένη μελέτη αφορά την συλλογή αποκλειστικά των

απόψεων των φοιτητών του Πανεπιστημίου, χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψιν και οι απόψεις άλλων κατηγοριών χρηστών όπως αυτές του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού του πανεπιστημίου. Για την καλύτερη αποτύπωση των απόψεων του συνόλου της εξυπηρετούμενης κοινότητας θα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον σε μια περαιτέρω έρευνα να αξιολογηθούν και οι απόψεις άλλων συμμετεχόντων, με άλλες ιδιότητες, προκειμένου να συγκριθούν και οι μεταξύ τους δηλώσεις. Τέλος, σε μια μελλοντική έρευνα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν ερωτήσεις που να αφορούν στις συλλογές και τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης, που προσφέρονται τόσο στον φυσικό όσο και τον ψηφιακό χώρο της.

Βιβλιογραφία

- Agosto, D. E., Bell, J. P., Bernier, A., & Kuhlmann, M. (2015). "This Is Our Library, and It's a Pretty Cool Place": A User-Centered Study of Public Library YA Spaces. *Public Library Quarterly*, 34(1), 23-43.
- Baker, N., Furlong, K., Consiglio, D., Holbert, G. L., Milberg, C., Reynolds, K., & Wilson, J. (2018). Demonstrating the value of "library as place" with the MISO Survey. *Performance Measurement and Metrics*.
- Becker, D., Hartle, H., & Mhlauli, G. (2017). Assessment of use and quality of library services, accessibility and facilities by students at Cape Peninsula University of Technology. *South African Journal of Libraries and Information Science*, 83(1), 11-25.
- Bedwell, L., & Banks, C. S. (2013). Seeing through the eyes of students: Participant observation in an academic library. *Partnership: The Canadian Journal of Library and Information Practice and Research*, 8(1).
- Birk, N., & Karageorgiou, D. (1993). Academic Libraries in Greece: A new profile. *Σύμφωνα με Keller, D.H. (1993). Academic libraries in Greece: the present situation and future prospects. New York: Haworth Press, 23-38*
- Bryman, A. (2017). Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας. Αθήνα: Gutenberg.
- Byrne, A. (2005). Partnership to Advance Library and Information Service: Presidential Address. *IFLA Journal*, 31(4), 357-359.
- Cha, S., H. & Kim, T., W. (2015). What matters for student's use of physical library space? *The journal of academic librarianship*, 41(2015), 274-279. <http://dx.doi.org/10.1016/j.acalib.2015.03.014>.
- Curzon, S. C., & Quiñónez-Skinner, J. (2009). Academic libraries. *Encyclopedia of library and information sciences*, 11-22.
- IFLA. (1994). IFLA library statistics manifesto [Μανιφέστο της IFLA για τις Στατιστικές μελέτες των βιβλιοθηκών] (Μετάφραση: Κατερίνα Πετροπούλου). Ανακτήθηκε στις 14/07/2022 από: <https://www.ifla.org/publications/ifla-librarystatistics-manifesto>.
- Garnar, M., & Tonyan, J. (2021). Library as place: Understanding contradicting user expectations. *The Journal of Academic Librarianship*, 47(5), 102391.

- Ekpenyong, E. M., & Esin, J. E. (2021). Users' Satisfaction with Library Facilities and Attitude of Staff in National Library. *Library Philosophy & Practice*.
- El-Fadil, M. E. (2013). Students' perception of the academic library and its role in information literacy delivery: The case of Al Akhawayn University, Ifrane. *Unpublished Masters thesis* [Moulay Ismail University, Morocco. Retrieved from doi, 10.
- Ellsworth, D. J. (1973). The Time-Lag in Cataloging (Book Review).
- Ferria, A., Gallagher, B. T., Izenstark, A., Larsen, P., LeMeur, K., McCarthy, C. A., & Mongeau, D. (2017). What are they doing anyway?: Library as place and student use of a university library.
- Ferruolo, S. C. (1985). *The origins of the University: The Schools of Paris and Their critics, 1100-1215*. Stanford University Press.
- Friend, F. J. (2007). The future of libraries in the work of SR Ranganathan. In *International Conference on Semantic Web and Digital Libraries*.
- Hiller, S., & Porat, L. (2009). Academic library as place: users and uses. 8th Northumbria Conference.
- Howard, J. (2009). Concentration camps on the home front. In *Concentration Camps on the Home Front*. University of Chicago Press.
- Hedstrom, M., & King, J. L. (2003). On the LAM: Library, archive, and museum collections in the creation and maintenance of knowledge communities. Paris, France: Organisation for Economic Co-Operation and Development. Retrieved October, 1, 2006.
- Hoppenfeld, J., & Smith, M. M. (2014). Information-seeking behaviors of business faculty. *Journal of Business & Finance Librarianship*, 19(1), 1-14.
- Kavoura, A., & Sylaiou, S. (2019). Effective cultural communication via information and communication technologies and social media use. In *Advanced methodologies and Technologies in Media and Communications* (pp. 377-390). IGI global.
- Kim, Y., & Yang, E. (2022). Academic library spaces and student activities during the COVID-19 pandemic. *The Journal of Academic Librarianship*, 48(4), 102529.
- Mitrou, N., & Koutsileou, S. K. Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες: σταθερές αξίες και σύγχρονες προκλήσεις.
- Mathews, B. (2009). *Marketing Today's Academic Library*. ALA Editions.

- Montgomery, S. E., & Miller, J. (2011). The third place: The library as collaborative and community space in a time of fiscal restraint. In *Leveraging Library Resources in a World of Fiscal Restraint and Institutional Change* (pp. 102-112). Routledge.
- Oldenburg, R. (1999). *The great good place: Cafes, coffee shops, bookstores, bars, hair salons, and other hangouts at the heart of a community*. Da Capo Press.
- Oluwunmi, A. O., Durodola, O. D., & Ajayi, C. A. (2016). Students' Perceived Quality of Library Facilities and Services in Nigerian Private Universities. *Journal of Education and Training Studies*, 4(5), 41-50.
- Peng, L., Wei, W., Fan, W., Jin, S., & Liu, Y. (2022). Student experience and satisfaction in academic libraries: a comparative study among three universities in Wuhan. *Buildings*, 12. <https://doi.org/10.3390/buildings12050682>.
- Weiner, S. G. (2005). The history of academic libraries in the United States: a review of the literature. *Library Philosophy and Practice*, 7(2).
- Whiteman, P. (1988). *The Library and Society: A New Look at Old Values*. Library Review.
- Ανταβίδης, Φ. (2005). Διαδίκτυο και παγκόσμιος ιστός.
- Βλάχου-Χαλκιάκου, Μ. (1996). Κοινωνική υπόσταση και ιστορική αναδρομή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. Παρουσιάστηκε στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και η ιεροτελεστία διάδοσης της γνώσης (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 4-6/11/1996).
- Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. <https://library1.uniwa.gr> (Ανακτήθηκε στις 20/09/2022)
- Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. <https://library2.uniwa.gr/> (Ανακτήθηκε στις 20/09/2022)
- Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής <https://library3.uniwa.gr/> (Ανακτήθηκε στις 20/09/2022)
- Γαϊτάνου, Π., & Ρουγγέρη, Δ. Μ. (2007). Πληροφοριακή παιδεία και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Ενημερωτικό Τμήμα.
- Γαρουφάλλου, Ε., & Σιάτρη, Ρ. (1997). Η επίδραση του Internet στις πληροφοριακές υπηρεσίες και βιβλιοθηκονόμους των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

- Δέρβου, Κ., Κορφιάτη, Μ., Τζεδάκη, Σ., & Φράγκου Μπάτσιου, Ά. (1999). Επιτροπή υλοποίησης για τα περιοδικά Οριζόντια δράση (ΕΠΕΑΕΚ). Ανακοίνωση στο 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, Οκτωβρίου).
- Κοσέογλου, Ελευθερία (2012). Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη στην ψηφιακή εποχή και η συμβολή της στη γνώση και στον πολιτισμό: η περίπτωση του ΑΠΘ (Μεταπτυχιακή εργασία). Πάτρα: ΕΑΠ.
- Κυριλλίδου, Μ. (2005). Η διεθνοποίηση της αξιολόγησης των βιβλιοθηκών και η ανάπτυξη του LibQual. Από τη βιβλιοθηκονομία στην επιστήμη της πληροφόρησης: μελέτες προς τιμή του ΓΜ Κακούρη. Αθήνα, Τυπωθήτω, σ, 205-210.
- Κοκκίνης, Σ. (1981). Βιβλιοθήκες και Βιβλία, ή τα σκοτάδια με αριθμούς. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Κυπριανός, Κ., Ρουγγέρη, Δ. Μ., & Γαϊτάνου, Π. (2010). Ψηφιακή παιδεία και κοινωνική δικτύωση στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, Web 2.0 και Πληροφοριακή Παιδεία.
- Κυριλλίδου, Μ. (2005). Η διεθνοποίηση της αξιολόγησης των βιβλιοθηκών και η ανάπτυξη του LibQUAL+TM. Διαθέσιμο στο https://www.libqual.org/documents/admin/libqual_greek2004.pdf.
- Λιόντης, Κ. (1996). Βιβλιοθήκη Φύλακας Μνήμης. Καθημερινή-Ένθετο. Επτά Ημέρες 1-2.
- Μπαμπινιώτης, Γ. Δ. (2005). Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων: ερμηνευτικό, ετυμολογικό, ορθογραφικό, συνωνύμων, αντιθέτων, κυρίων ονομάτων, επιστημονικών όρων, ακρωνυμίων. Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαντιμαρούδης, Φ. (2011). Πολιτιστική Επικοινωνία—Οργανισμοί, θεωρίες, μέσα. Κριτική, Αθήνα Businessnews. gr,(2016), Έκστρατεία για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα από Βρετανούς βουλευτές', διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο.
- Μπώκος, Γ. (1999). Από τη "διάχυση" των λειτουργιών στην "ανασύνθεση" του ρόλου: Η μελλοντική θέση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική και ερευνητική Διαδικασία. Ανακοίνωση στο 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, 20-22 Οκτωβρίου).
- Συνέλλη, Κ., & Χαρμπίλα, Β. (1996). Βασικές αρχές για τη λειτουργία μιας πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης. Ανακοίνωση στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 4-6 Νοεμβρίου)

Τσιμπόγλου, Φ. Χ. (2005). Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη στο ψηφιακό περιβάλλον της Κοινωνίας των πληροφοριών.

Παράρτημα Ι :Ερωτηματολόγιο

A. Δημογραφικά

A1. Φύλο

Άντρας

Γυναίκα

Άλλο

Δεν απαντώ

A2. Ηλικία

A3. Ιδιότητα

Προπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής

Μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής

Υποψήφια/ος διδάκτορας

Άλλο:

A4. Έτος σπουδών

1ο

2ο

3ο

4ο

5ο+

A5. Σχολή φοίτησης

Δημόσιας Υγείας

Διοικητικών, Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών

Επιστημών Τροφίμων

Επιστημών Υγείας & Πρόνοιας

Εφαρμοσμένων Τεχνών & Πολιτισμού

Μηχανικών

B. Χρήση Βιβλιοθήκης ΠΑΔΑ

B1. Πόσο συχνά επισκέπτεστε τη Βιβλιοθήκη;

Σχεδόν καθημερινά

2 με 3 φορές την εβδομάδα

Μια φορά κάθε 2-3 εβδομάδες

Μια φορά το μήνα

Μια φορά κάθε 2-3 μήνες

Μια φορά το εξάμηνο ή λιγότερο

B2. Ποιες ώρες επισκέπτεστε συνήθως τη Βιβλιοθήκη; Επιλέξτε όσα ισχύουν

Πρωί (9:00-11:00)

Μεσημέρι (13:00-16:30)

Απόγευμα (16:30-19:00)

B3. Πόσο χρόνο αφιερώνετε σε μια συνηθισμένη επίσκεψη στη βιβλιοθήκη;

Λιγότερο από μισή ώρα

Μισή έως 1 ώρα

1-3 ώρες

3-5 ώρες

5-7 ώρες

Πάνω από 7 ώρες

**B4. Για ποιον/ους από τους παρακάτω λόγους επισκέπτεστε συνήθως τη βιβλιοθήκη;
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.**

Για να βρω βιβλία και άρθρα για τις εργασίες μου

Για να δανειστώ ή να επιστρέψω βιβλία

Για να χρησιμοποιήσω τον ηλεκτρονικό κατάλογο και τις βάσεις δεδομένων

Για να διαβάσω για τις εξετάσεις

Για να διαβάσω τα δικά μου βιβλία

Για να κάνω τις ατομικές μου εργασίες

Για να συνεργαστώ με τα μέλη της ομάδας μου που κάνουμε μαζί εργασία

Για να δω τι βιβλία υπάρχουν

Για να χρησιμοποιήσω το φωτοτυπικό ή και τους εκτυπωτές

Για να χρησιμοποιήσω τους υπολογιστές

Για να δουλέψω με τον δικό μου υπολογιστή

Για να συναντήσω φίλους

Άλλο

Γ. Αξιολόγηση φυσικού χώρου Βιβλιοθήκης

Γ1. Ποια από τις βιβλιοθήκες του ΠΑΔΑ χρησιμοποιείτε κατά κανόνα;

Βιβλιοθήκη Άλσους Αιγάλεω

Βιβλιοθήκη Αρχαίου Ελαιώνα

Βιβλιοθήκη Αθηνών

Γ2. Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε τη Βιβλιοθήκη που δηλώσατε παραπάνω ως προς τα εξής; (Γραμμική κλίμακα 1 έως 6, *ΔΓ/ΔΑ = Δε γνωρίζω, δεν απαντώ)

Φυσικός φωτισμός

Τεχνητός φωτισμός

Ποιότητα αέρα

Θερμοκρασία

Στάθμη θορύβου

Γ3. Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε τη Βιβλιοθήκη που δηλώσατε παραπάνω ως προς τα εξής; (Γραμμική κλίμακα 1 έως 6, *ΔΓ/ΔΑ = Δε γνωρίζω, δεν απαντώ)

Οπτική ιδιωτικότητα (Πόσο βλέπουν εύκολα οι άλλοι τι κάνετε)

Ακουστική ιδιωτικότητα (Πόσο εύκολα ακούν οι άλλοι τι λέτε)

Επάρκεια χώρου

Διαρρύθμιση χώρου

Άνεση επίπλων

Προσαρμοστικότητα επίπλων (π.χ. ρύθμιση ύψους καρέκλας)

Γ4. Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε τη Βιβλιοθήκη που δηλώσατε παραπάνω ως προς τα εξής; (Γραμμική κλίμακα 1-6, *ΔΓ/ΔΑ = Δε γνωρίζω, δεν απαντώ)

Αισθητική χώρου (χρώματα, υφές, διακόσμηση)

Καθαριότητα

Σήμανση

Ποιότητα σήματος Wi-Fi

Διαθεσιμότητα πριζών ρεύματος

Ωράριο λειτουργίας

Γ5. Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε τη Βιβλιοθήκη που δηλώσατε παραπάνω ως προς τα εξής; (Γραμμική κλίμακα 1-6, *ΔΓ/ΔΑ = Δε γνωρίζω, δεν απαντώ)

Ήσυχος χώρος για εξατομικευμένη χρήση

Χώρος που εμπνέει την μελέτη και τη μάθηση

Χώρος που ενθαρρύνει την ομαδική μελέτη και μάθηση

Καταφύγιο μελέτης, μάθησης και έρευνας

Γ6. Με άριστα το 6, πώς βαθμολογείτε συνολικά τον χώρο της Βιβλιοθήκης του ΠΑΔΑ;

(Γραμμική κλίμακα 1-6)

Γ7. Παρακαλούμε, πείτε μας τι θα μπορούσε να βελτιώσει την εμπειρία σας από τη της Βιβλιοθήκη;

Παράρτημα ΙΙ: Η έγκριση της Επιτροπής Ηθικής & Δεοντολογίας

ΠΑ.Δ.Α. - ΑΡ.ΠΡΩΤ: 56008 - 17/06/2022 Αιγάλεω

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΑΛΕΞΟΥΣ ΑΙΓΑΛΕΩ

Ταχ. Δ/ση: Αγ. Σπυρίδωνος, Αιγάλεω ΤΚ 12243

Τηλέφωνο: 2105387294

e-mail: ethics@uniwa.gr

Πληροφορίες: Ευαγγελία Καπουτσή

Αιγάλεω: 16/06/2022

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε αίτησή σας

ΠΡΟΣ: κ. Βραϊμάκη Ευτυχία

ΚΟΙΝ: κ. Ανδρεάκου Ζαχαρούλα

Έγκριση της πρότασης

Σας γνωρίζουμε ότι η Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας (Ε.Η.Δ.Ε.) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ΠΑ.Δ.Α.), στην 23^η/16-06-2022 συνεδρίασή της, μέσω τηλεδιάσκεψης, εξέτασε το περιεχόμενο του ερευνητικού πρωτοκόλλου με τίτλο «**Η βιβλιοθήκη ως χώρος: Αποτίμηση των προτιμήσεων των χρηστών**», με αριθμό πρωτοκόλλου 53755/08-06-2022 και Επιστημονικά Υπεύθυνη την κ. Βραϊμάκη Ευτυχία.

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Το έντυπο υποβολής της αίτησης
2. Το ερευνητικό πρωτόκολλο
3. Το έντυπο συγκατάθεσης των συμμετεχόντων στην έρευνα

Η Επιτροπή έκρινε ότι δεν αντιβαίνει στην κείμενη νομοθεσία και συνάδει με γενικά παραδεδεγμένους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας και ερευνητικής ακεραιότητας ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο διεξαγωγής του ερευνητικού έργου.

Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που προκύψει οποιαδήποτε τροποποίηση στο πρωτόκολλο της μελέτης θα πρέπει να επανυποβληθεί στην ΕΗΔΕ για επικαιροποίηση της έγκρισης.

Η Πρόεδρος της Ε.Η.Δ.Ε.

Anna
Deltsidou

Digitally signed by Anna
Deltsidou
Date: 2022.06.16 15:30:16
+03'00'

Δρ Άννα Δελτσίδου
Καθηγήτρια